

Kommunledningskontoret
Kommunfullmäktige

Datum:
2022-12-08

Diarienummer:
KSN-2022-00090

Handläggare:
Sara-Carin Öhman

Anmälningssärenden till kommunfullmäktige 12-13 december 2022

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

1. **att** med godkännande lägga förteckningen över anmälningssärenden till protokollet.

Anmälningssärenden

- Kommunrevisionens granskning av långsiktig ekonomisk planering
- Kommunrevisionens granskning av underhåll gator och vägar
- Rapportering från äldreutskottet av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) kvartal 2 2022

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige för kännedom

Granskning av långsiktig ekonomisk planering

PwC har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens långsiktiga ekonomiska planering. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Efter genomförd granskning bedömer vi att kommunstyrelsen säkerställer att det finns en långsiktig ekonomisk planering.

Kommunstyrelsen har beslutat om en översiktsplan som sträcker sig fram till 2050. Genom kombination av översiktsplanen med aktuell befolkningsprognos identifieras kommunens framtida investeringsbehov i bostads- och lokalförsörjningsplaner (LFP) uppdelat per verksamhetsområde fram till 2026 samt plan för övergripande behov fram till 2031. Framtagandet av LFP:er sker i samarbete mellan berörda förvaltningar, kommunledningskontoret samt de berörda kommunala bolagen. Framtagandet är integrerat i det ordinarie mål- och budgetarbetet, vilket vi ser som positivt. Uppsala kommun har utöver LFP:erna ett scenarioverktyg (LEA) som möjliggör scenarioanalys av kommunens långsiktiga ekonomiska ställning. Scenarioverktyget tillåter variation av olika omvärldsfaktorer och prognosparameterar. Kommunens långsiktiga planering understöds av tre tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt. Granskningen visar även att det finns områden att utveckla.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi därför kommunstyrelsen att vidta följande åtgärder:

- Skapa en samlad lokalförsörjningsplan (LFP) för kommunens samtliga verksamheter för att underlätta den övergripande uppskattningen av framtida investeringsbehov,
- Upprätta en standardiserad rapport av modellen för långsiktig finansiell analys (LEA) som uppdateras regelbundet, med viss frekvens. En sådan rapport skulle kunna användas som underlag av förvaltningarna gällande resursfördelning mellan verksamheter och bedömning av kostnadsutveckling. Rapporten skulle även kunna användas för att simulera långsiktiga effekter av politiska beslut och/eller förändringar av ingångsvärden.

- Inkludera koncernperspektivet i LEA på ett tydligare sätt. För närvarande inkluderas bolagskoncernens investeringar på en aggregerad nivå. Genom att exempelvis beakta resultatpåverkande faktorer kan kommunkoncernsperspektivet förstärkas,
- Säkerställ att det råder samstämmighet mellan antaganden i planerna och kalkylerna. Vi har noterat att de makroekonomiska förutsättningarna i LEA bygger på SKR:s gällande intäktsuppräknigen av skatter och bidrag medan indexuppräknigen av kostnaderna baseras på antaganden från Konjunkturinstitutet,
- Tillämpa det demografiska behovet av verksamhetslokaler från LEA i framtagandet av LFP. Den demografiska analysen i verksamheternas LFP:er görs för närvarande olika antaganden avseende frekvens och/eller andel i kommunal regi.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendation från kommunstyrelsen senast 2023-03-10 till kommunrevisionen@upsala.se och till det sakkunniga biträdet, lena.salomon@pwc.com.

Rapporten utgör ett underlag för revisionens bedömning i ansvarsprövningen varför tidsramarna inte kan överskridas.

För kommunrevisionen

Per Davidsson, ordförande

Granskning av långsiktig ekonomisk planering

Uppsala kommun

November 2022

Lena Salomon

Per Larson

Josefine Ekmehag

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun har PwC genomfört en granskning av kommunens långsiktiga ekonomiska planering. Syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida kommunstyrelsen säkerställer en långsiktig ekonomisk planering.

Den sammanfattande bedömningen, efter genomförd granskning, är att kommunstyrelsen säkerställer en långsiktig ekonomisk planering. Fyra av fem revisionsfrågor bedöms vara uppfyllda. Kommunen har en avancerad modell för långsiktig ekonomisk planering, men vi ser att det finns viss utvecklingspotential för att stärka den långsiktiga ekonomiska styrningen. Den revisionella bedömningen grundar sig på iakttagelser och bedömningar utifrån nedanstående revisionsfrågor. Bedömning för respektive revisionsfråga redovisas löpande i rapporten under respektive avsnitt.

Nedan redovisas bedömningen av respektive revisionsfråga översiktligt.

Revisionsfråga	Bedömning	
<i>1. Finns det planer/kalkyler som sträcker sig längre fram än de krav på planeringshorisont som kommunallagen föreskriver?</i>	Ja	
<i>2. Grundar sig den ekonomiska flerårsplaneringen på väl underbyggda ekonomiska analyser och framtidsbedömningar/omvärldsanalys? Arbetar kommunen med scenarioplanering?</i>	Ja	
<i>3. Finns tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt?</i>	Ja	
<i>4. Är kommunens planer/strategier för god ekonomisk hushållning tydliga, relevanta och riskbedömda?</i>	Delvis	
<i>5. Är planeringsprocessen utformad så att förankring och delaktighet uppnås?</i>	Ja	

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Skapa en samlad lokalförsörjningsplan (LFP) för kommunens samtliga verksamheter för att underlätta den övergripande uppskattningen av framtida investeringsbehov.
- Upprätta en standardiserad rapport av modellen för långsiktig finansiell analys (LEA) som uppdateras regelbundet, med viss frekvens. En sådan rapport skulle kunna användas som underlag av förvaltningarna gällande resursfördelning mellan verksamheter och bedömning av kostnadsutveckling.

Rapporten skulle även kunna användas för att simulera långsiktiga effekter av politiska beslut och/eller förändringar av ingångsvärden.

- Inkludera koncernperspektivet i LEA på ett tydligare sätt. För närvarande inkluderas bolagskoncernens investeringar på en aggregerad nivå. Genom att exempelvis beakta resultatpåverkande faktorer kan kommunkoncernsperspektivet förstärkas.
- Säkerställ att det råder samstämmighet mellan antaganden i planerna och kalkylerna. Vi har noterat att de makroekonomiska förutsättningarna i LEA bygger på SKR:s gällande intäktsuppräknigen av skatter och bidrag medan indexuppräknigen av kostnaderna baseras på antaganden från Konjunkturinstitutet.
- Tillämpa det demografiska behovet av verksamhetslokaler från LEA i framtagandet av LFP. Den demografiska analysen i verksamheternas LFP:er görs för närvarande olika antaganden avseende frekvens och/eller andel i kommunal regi.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och revisionsfrågor	5
1.3 Revisionskriterier	5
1.4 Avgränsning och metod	5
1.5 God ekonomisk hushållning	5
2. Granskningsresultat	6
2.1 Långsiktiga planer och kalkyler	6
2.2 Underlagsarbete	8
2.3 Finansiella mål	14
2.4 Relevans och riskbedömning	16
2.5 Samverkan	17
3. Revisionell bedömning och rekommendationer	19
3.1 Revisionell bedömning	19
3.2 Rekommendationer	20
Bilaga 1 - Förteckning över granskad dokumentation	22
Bilaga 2 - Förutsättningar för demografiskt motiverade investeringar	23

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Enligt Uppsala kommuns befolkningsprognos kommer befolkningsammansättning att förändras de kommande åren. Den demografiska utvecklingen kommer sannolikt leda till kostnadsökningar inom de kommunala verksamheterna samt förändrade och utökade behov av verksamhetslokaler. Det förändrade behovet ställer krav på en långsiktig ekonomisk planering för att säkerställa att kommunens finansiella ställning kan hantera dessa förändringar samt att kommunen kan möta behovet av verksamhetslokaler. För att processen för långsiktig ekonomisk planering ska vara välfungerande krävs det en tydlig styrning och fördelning av ansvar och roller. Vidare behövs en fungerande kommunikation och ansvarsfördelning mellan de olika verksamheterna (skola, socialtjänst med mera), fastighetsansvariga och planprocessansvariga. Om detta brister riskerar kommunen att verksamheterna inte kan bära sina kostnader samt att kommunen tvingas till dyra tillfälliga lösningar för att klara verksamhetens lokalbehov alternativt att behöva betala för lokaler som inte behövs i verksamheten.

Utöver den förändrade befolkningssammansättningen är Uppsala en kommun med hög tillväxt. År 2018 tecknades ett avtal mellan kommunen, staten och regionen, det så kallade Uppsalapaketet. Med anledning av paketet ska kommunen planera för ytterligare 33 000 bostäder och en stor mängd arbetsplatser fram till år 2050. Detta avtal leder till stora och angelägna investeringar. Ökade investeringar medför att låneskulden ökar och att drift- och kapitalkostnaderna gör anspråk på större del av kommunens resurser. Förutsatt att en stor del av investeringarna är framtunga kommer kostnaderna att belasta kommunen innan intäkterna som följer av den ökade befolkningen registreras. En ökad lånefinansiering leder till en högre exponering mot räntemarknaden och därtill hörande kapitalkostnader. Investeringarna kommer även få effekter på kommunens resultat, utöver räntekostnaderna.

Som första av nio inriktningsmål har Uppsala kommun angett att kommunen ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. En hållbar ekonomi innebär enligt kommunen att kostnaderna inte ska överstiga intäkterna och att kostnaderna inte ska överföras till kommande generationer. Skatteuttaget ska inte vara högre än nödvändigt samtidigt som det ska finnas utrymme för både kvalitetsförbättringar och nödvändiga investeringar. För att klara finansieringen av kommande investeringarna och kunna bära kapitalkostnaderna som följer av dem krävs en långsiktig planering. Enligt SKR:s makronytt som presenterades i oktober 2022 har inflationstakten drivits upp till höga nivåer 2022 med stigande priser och ökade räntor kommer att sätta spår i kommunernas ekonomi framöver.

Utredaren som regeringen tillsatt för att bedöma om nuvarande regelverk för ekonomisk förvaltning i kommunallagen utgör en god grund för en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner överlämnade i sitt betänkande i september 2021. I betänkandet presenteras bland annat ett förslag om att det nuvarande begreppet ”god ekonomisk hushållning” i kommunallagen ska ersättas med ”god kommunal hushållning”. Vidare föreslås ett tioårigt rullande program för god kommunal hushållning där mål och riktlinjer för ekonomin sätts upp samt uppdateras minst vart fjärde år. Förutsatt att detta förslag införlivas i lagstiftningen kommer det leda till ökat krav på långsiktighet i kommunernas planering.

Mot denna bakgrund har revisorerna funnit det motiverat att granska kommunens långsiktiga ekonomiska planering.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida kommunstyrelsen säkerställer en långsiktig ekonomisk planering.

För att besvara syftet med granskningen har följande revisionsfrågor formulerats:

1. Finns det planer/kalkyler som sträcker sig längre fram än de krav på planeringshorisont som kommunallagen föreskriver?
2. Grundar sig den ekonomiska flerårsplaneringen på väl underbyggda ekonomiska analyser och framtidsbedömningar/omvärldsanalys? Arbetar kommunen med scenarioplanering?
3. Finns tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt?
4. Är kommunens planer/strategier för god ekonomisk hushållning tydliga, relevanta och riskbedömda?
5. Är planeringsprocessen utformad så att förankring och delaktighet uppnås?

1.3 Revisionskriterier

- Kommunallagen 11 kap 1 §§ (god ekonomisk hushållning)
- Kommunens planer och styrdokument

1.4 Avgränsning och metod

Granskningen har avgränsats till att omfatta kommunens samlade ekonomiska flerårsplanering för vilken kommunstyrelsen är ansvarig. Granskningens utgångspunkt har varit styrdokument med bäring på den långsiktiga planeringen. Vidare har vi genomfört en förenklad version av långsiktig finansiell analys där metoden och utfallet jämförts med kommunens egen modell (LEA).

Inom ramen för granskningen har följande funktioner intervjuats:

- Kommunstyrelsens ordförande
- Stadsdirektör
- Ekonomidirektör/biträdande stadsdirektör
- Utbildningsdirektör
- Förvaltningsdirektör för Vård- och omsorgsförvaltningen
- Ekonomistrateg, ansvar för Vård- och omsorgsförvaltningen
- Fastighetsdirektör
- Strategichef för lokalförsörjning, Fastighetsstaben

För förståelse för modellen LEA även ansvariga personer på Ekonomistaben intervjuats.

Rapporten har varit föremål för sakgranskning av de intervjuade.

1.5 God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommuner och regioner varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår). Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten under budgetåret. I planen ska det anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. En klar och tydlig definition av vad god ekonomisk hushållning innebär ges varken i lagstiftning eller i förarbeten. Kommunerna och regionerna har alltså en relativt hög grad av frihet att förvalta sin ekonomi inom ramen för det kommunala självstyret och generellt uttryckta krav. Lagstiftaren menar att det varken är möjligt eller meningsfullt att i detalj reglera vilka verksamheter som ska omfattas av ramlagen för god ekonomisk hushållning samt vilka mål och riktlinjer kommunen ska ha. Ansvar för att bestämma hur begreppet ska implementeras faller istället på varje enskild kommun, där hänsyn tas till unika förhållanden och förutsättningar.

I enlighet med kommunallagen¹ ska kommuner sätta upp mål för sin finansiella ställning och utveckling. Målen ska i första hand sättas med utgångspunkt i vad som betraktas som god ekonomisk hushållning. Styrande för kommunernas ekonomiska förvaltning har även innan begreppet "god ekonomisk hushållning" introducerades i lagstiftningen varit generationsperspektivet, vilket fastslår att ingen generation ska behöva betala för det som förbrukats av tidigare generationer. Ett finansiellt mål som kan anses uppfylla detta kriterium är ett resultat där intäkter överstiger kostnader under en längre tid. I de finansiella målen kan kommuner även inkludera faktorer kopplat till osäkerheter. Vidare kan kommuner ha målsättningar för den kortsiktiga och långsiktiga skuldsättningen samt mål för kommunens soliditet. Soliditeten avgör hur stor andel av tillgångarna som ska finansieras med egna medel. Målen syftar således till att styra kommunens ekonomiska utveckling på kort och lång sikt.

Rådet för kommunalekonomisk forskning och utbildning kartlade år 2014 samtliga kommuners ekonomiska och finansiella mål². Av Sveriges 290 kommuner hade 90 procent resultatmål, 52 procent hade självfinansieringsmål och 35 procent hade soliditetsmål. De minst vanliga målen avsåg generationsprincip (2 procent), avgiftsfinansiering (2 procent) samt nämndernas budgetföljsamhet (6 procent).

För att kunna leverera liknande servicenivå till kommande generationer har en praxis om vad som anses vara god ekonomisk hushållning utvecklats. Denna tumregel är framtagen av SKR och innebär ett överskott på 2 procent av kommunens årliga skatteintäkter, statsbidrag och utjämnung. Det bör tilläggas att denna tumregel nödvändigtvis inte behöver vara lämplig i alla kommuner. Beroende på de olika förutsättningarna och förhållandena som råder i varje kommun är olika resultatmål lämpliga. I kommuner med hög tillväxt och stort behov av framtida investeringar kan ett högre resultatmål vara nödvändigt. Däremot kan det vara tillräckligt med ett lägre resultatmål i kommuner med låg eller avsaknad av tillväxt samt litet behov av framtida investeringar.

2. Granskningsresultat

I följande avsnitt redovisas de iakttagelser och bedömningar som vi har gjort kopplat till respektive revisionsfråga.

2.1 Långsiktiga planer och kalkyler

Revisionsfråga 1: Finns det planer/kalkyler som sträcker sig längre fram än de krav på planeringshorisont som kommunallagen föreskriver?

2.1.1 Iakttagelser

I kommunallagen anges att den budget som fastställs för kalenderåret ska innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år, där budgetåret är periodens första år.

Utöver antagen budget för år 2022, med plan för 2023–2024, redogör Uppsala kommuns Översiktsplan 2016 för hur bebyggelse, transportsystem och grönområden bör utvecklas fram till år 2050. Det genomfördes en översyn år 2020 av översiktsplanens aktualitet och bedömningen gjordes att planen fortsatt är aktuell. En aktualitetsförklaring ansågs lämplig eftersom kommunala beslut, utvecklingen av fysiska strukturer samt var bebyggelseutvecklingen geografiskt tar plats mestadels stämmer överens med översiktsplanens intentioner. För att vägleda utvecklingen i

¹ 11 kap. 6 § kommunallagen (2017:725)

² Budgetprocessens betydelse för god ekonomisk hushållning, KEFU Skåne, skriftserie 2014:6

vissa områden mer i detalj tar kommunen även fram fördjupade översiktsplaner och områdesprogram. Även dessa planer sträcker sig fram till 2050. Uppsala kommun har trots översiktsplanens fortsatta aktualitet konstaterat att det bör göras en uppdatering av planen. En uppdaterad översiktsplan förväntas beslutas av kommunfullmäktige årsskiftet 2024-2025.

För att säkerställa att Uppsala kommun planerar för nuvarande och framtida behov av lokaler för verksamheter i kommunal regi tas det årligen fram bostads- och lokalförsörjningsplaner (hädanefter LFP:er). De aktuella planerna tas fram uppdelat per verksamhetsområde och omfattar planerade åtgärder under 2022-2026, med en utblick för åtgärder mot år 2031. Planerna grundar sig i en behovs- och kapacitetsanalys med utgångspunkt i befolkningsprognosen samt planer för bostadsutbyggnad och kommunens utveckling enligt översiktsplanen. LFP:er tas årligen fram genom ett samarbete mellan berörda förvaltningar, kommunledningskontoret samt de berörda kommunala bolagen. Fördelningen per verksamhetsområde har resulterat i att Uppsala kommun har tio LFP:er. Det finns emellertid ingen sammanställning av samtliga LFP:er. I intervjuer framkommer att kommunen även har en exploateringsplanering som löpande ses över för att säkerställa planens aktualitet samt adekvat finansiellt utrymme för att genomföra planerade exploateringar.

Uppsala kommun genomför även analyser med utgångspunkt i ett scenarioverktyg framtaget för kommunen under 2018, kallad långsiktig ekonomisk analys (hädanefter LEA). Denna modell möjliggör för analys av kommunens långsiktiga ekonomiska ställning. Modellens kalkyler sträcker sig till 2050. Modellen togs fram i anslutning till att kommunen skrev på avtalet för Uppsalapaketet och har uppdaterats med nya makroekonomiska förutsättningar samt nytt basår en gång sedan 2018. Nuvarande modell utgår från basåret 2021. Analyser med utgångspunkt i modellen presenteras, enligt uppgift, för kommunstyrelsen vid behov.

2.1.2 Bedömning

Finns det planer/kalkyler som sträcker sig längre fram än de krav på planeringshorisont som kommunallagen föreskriver?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att kommunen har tagit fram planer och kalkyler som sträcker sig längre än de krav på planeringshorisont som kommunallagen föreskriver, det vill säga 3 år. Vi bedömer därför frågan som uppfylld.

Vi konstaterar att kommunen har en översiktsplan som sträcker sig till år 2050. Planen är central i kommunens långsiktiga planering. Genom kombination av översiktsplanen med aktuell befolkningsprognos identifieras kommunens framtida investeringsbehov i LFP:erna. Vi konstaterar att det finns LFP:er uppdelat per verksamhetsområde fram till 2026 samt plan för övergripande behov fram till 2031. Vi anser dock att den övergripande förståelsen för kommunens framtida LFP:er skulle underlättas om dessa planer även sammanställdes i ett centralt dokument. Detta är ett utvecklingsområde som även har identifierats av Fastighetsstaben och enligt information kommer en sammanställd plan tas fram till nästa budgetår.

Vi konstaterar vidare att LEA innehåller en långsiktig scenariokalkyl av kommunens ekonomi och att kalkylen sträcker sig fram till år 2050. Modellen har uppdaterats en gång sedan dess framtagande 2018. Det är vår uppfattning att uppgifter och antaganden bör uppdateras med ett tätare intervall än det görs i dagsläget. Enligt vår bedömning bör modellen uppdateras minst en gång per år. Detta skulle möjliggöra för kommunen att göra nödvändiga omställningar utifrån förändrade interna och externa faktorer. Vi anser även att uppföljningen av de långsiktiga ekonomiska förutsättningarna skulle underlättas om analysen i LEA, med jämna intervall, sammanställdes i en standardiserad rapport. Rapporten skulle således kunna nyttjas i dialog med kommunstyrelsen men även i verksamheterna.

2.2 Underlagsarbete

Revisionsfråga 2: Grundar sig den ekonomiska flerårsplaneringen på väl underbyggda ekonomiska analyser och framtidsbedömningar/omvärldsanalys? Arbetar kommunen med scenarioplanering?

För att rimlighetsbedöma de beräkningar som Uppsala kommun tar fram, har PwC inom ramen för granskningen simulerat det framtida resursbehovet för verksamheter för barn och unga samt äldre och personer med funktionsnedsättning utifrån underlag tillhandahållna av kommunen. Dessa verksamheter har valts ut eftersom de är centrala i kommunens lokalförsörjningsarbete samt för att de har avgränsade målgrupper som är beroende av befolkningsutvecklingen i kommunen. Underlag som ligger till grund för framskrivningen är kommunens befolkningsprognos, räkenskapsammandrag för 2021, LFP samt demografiska investeringar, tillhandahållna av kommunen, avseende förskola, grundskola, gymnasieskola, särskilda boenden samt LSS-boenden.

Analysen har genomförts fram till år 2042. Att 2042 valts som slutår motiveras av att det sannolikt kommer finnas andra faktorer som kommer påverka det framtida investeringsbehovet och kostnadsutvecklingen, till exempel teknologisk utveckling, som kan innebära att träffsäkerheten i framskrivningen är osäker på längre sikt. Nedan följer en sammanfattning av vår metodik för att skapa denna framskrivning samt en jämförelse mellan utfallet av vår modell och kommunens scenarioverktyg (LEA).

Skatteintäkter och uppskrivning

SKR:s prognosunderlag ligger till grund för att beräkna framtida skatteunderlag i fråga om skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning (inkomstutjämning, kostnadsutjämning, LSS-utjämning etc.) samt bidrag. SKR:s nuvarande prognosunderlag avser perioden 2022–2029. Taxor och avgifter enligt senaste utfallet tas med och skrivs upp i enlighet med SKR:s prisindex. För att förlänga perioden och skapa en långsiktig prognos tillämpas uppskrivning enligt SKR:s cirkulär 22:37 (2030-):

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030-
BNP	4,9	2,6	-0,7	1,9	2,8	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Sysselsättning, timmar	2,2	1,8	0,3	1,4	1,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Relativ arbetslöshet, nivå	8,8	7,5	8,4	8,4	8,2	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,6	2,9	3,2	3,3	3,4	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
Konsumentpris, KPIF	2,4	7,5	5,0	1,5	1,7	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Skatteunderlag, Realt	2,6	2,0	-2,7	0,6	4,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Skatteunderlag, nominellt	5,3	5,2	4,0	4,5	4,1	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7

Kostnadsutveckling

Kostnadsutvecklingen utgår från de individuella tjänsternas prislappar i den aktuella kommunen enligt offentligt tillgänglig statistik från exempelvis SCB, Skolverket och Socialstyrelsen. Även offentlig statistik avseende fördelningen mellan kommunal och enskild utförare och prislappar för dito beaktas. Vidare gör vi antagande om frekvens, det vill säga hur stor andel av den relevanta målgruppen som tar del av tjänsterna – exempelvis inskrivningsgraden inom förskola.

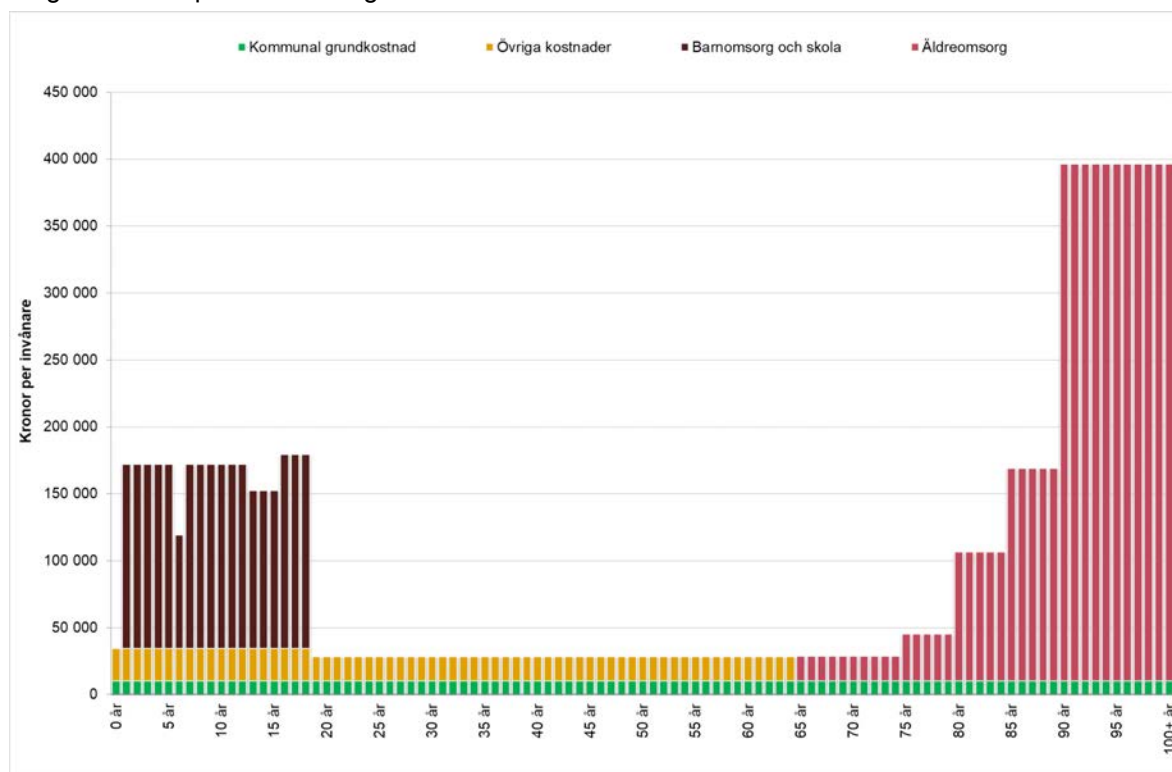
Befolkningsprognosen ligger till grund för kostnadsutvecklingen inom den relevanta målgruppen. Prognosen för framtiden beror på den långsiktiga trenden avseende frekvens och andel i kommunal/enskild regi samt volymutveckling inom målgruppen. För att beräkna framtida kostnadsutveckling tillämpas uppskrivning av verksamhetsområdenas pris- och löneökning enligt SKR:s antaganden. Fördelningen utgår från faktisk pris- och löneandel inom respektive verksamhetsområde. De verksamheter som har individuella tjänster – exempelvis kommunstyrelseförvaltningens verksamhet samt kultur och fritid – skrivs upp i enlighet med fördelningen mellan lönekostnader och övriga kostnader.

Utöver verksamheternas kostnader beaktas centrala poster som pensionskostnader och kapitaltjänstkostnader. Pensionskostnader utgår från kommunens pensionsprognos och kapitaltjänstkostnader utgår från investerings- samt avskrivningsplan (se rubrik Investeringar).

Volymutveckling

Grunden för både kostnads- och intäktsutvecklingen är befolkningsförändringen inom de olika målgrupperna. Befolkningsförändringarna påverkar intäkterna genom ökning/minskning av skatteunderlaget, inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen och LSS-utjämningen. Även intäkter från verksamheten så som brukaravgifter och maxtaxa påverkas av befolkningsförändringar.

Kostnadsutvecklingen styrs i hög grad av hur många inom kommunalekonomiskt kostsamma grupper som bor i kommunen. Nedan redovisas kostnaderna per åldersgrupp i Uppsala kommun enligt Räkenskapssammandraget år 2021:

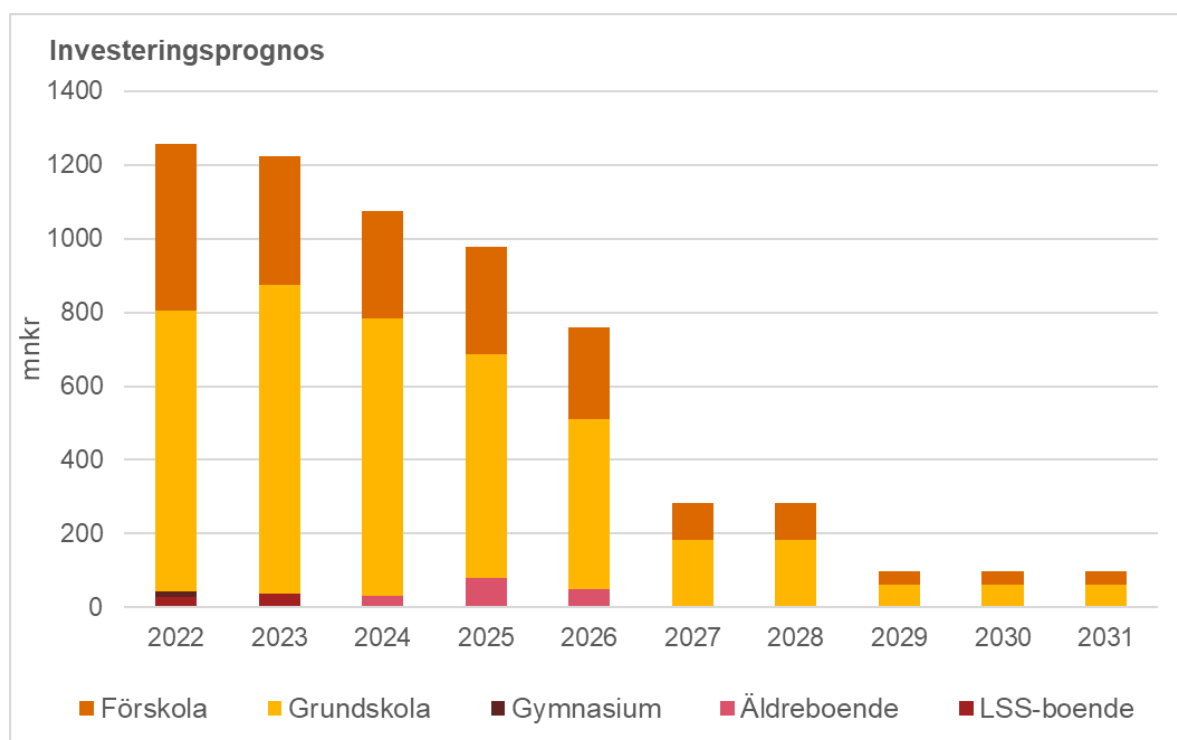
Enligt Uppsalas befolkningsprognos per maj 2022 beräknas antalet invånare öka från 237 596 år 2021 till 298 858 år 2042 – motsvarande en ökning om 26 procent.

Investeringar i LFP

Kommunens långsiktiga investeringsplan påverkar kommunens kapitaltjänstkostnader samt avskrivningar utifrån tilltänkt finansieringsupplägg och avskrivningsplan. Enligt Uppsala kommuns

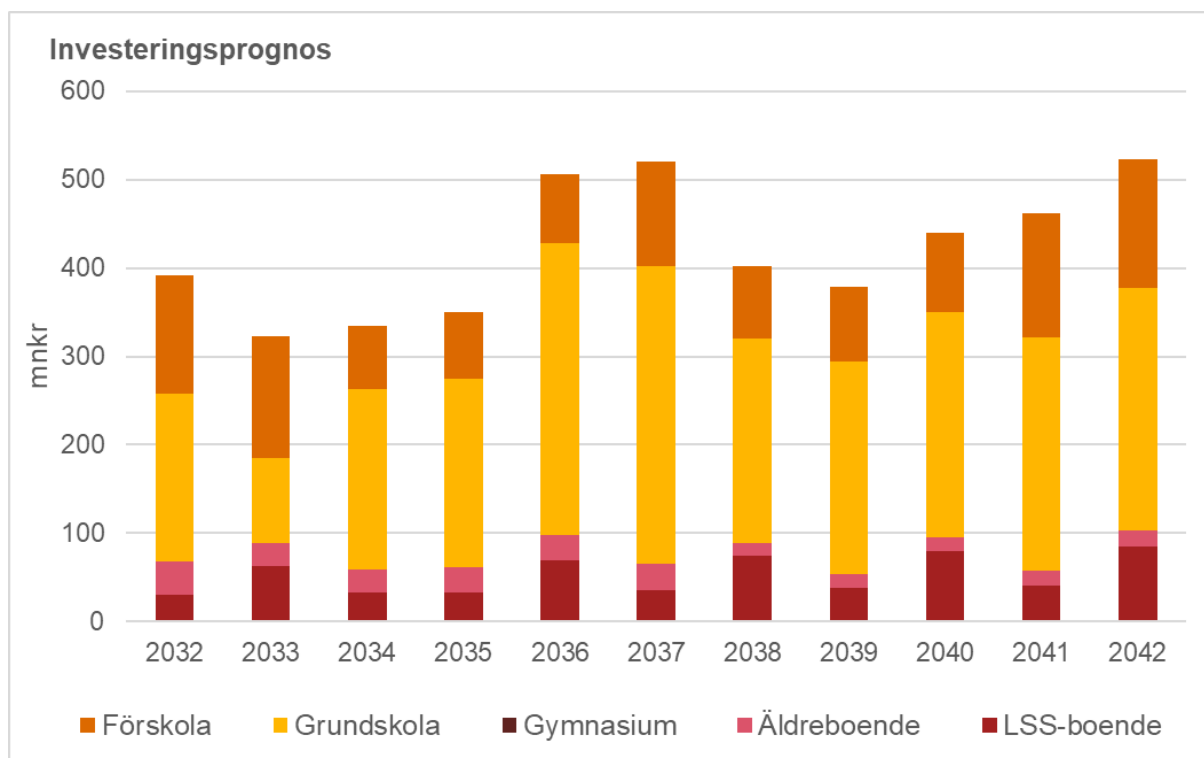
LFP:er uppgår det framtida investeringsbehovet i verksamhetslokaler för barn och unga samt äldre och personer med funktionsnedsättning till 6,150 miljarder kronor i fasta priser fram till 2031.

Nedan redovisas en sammanställning av kommunens LFP:er för de berörda verksamheterna:

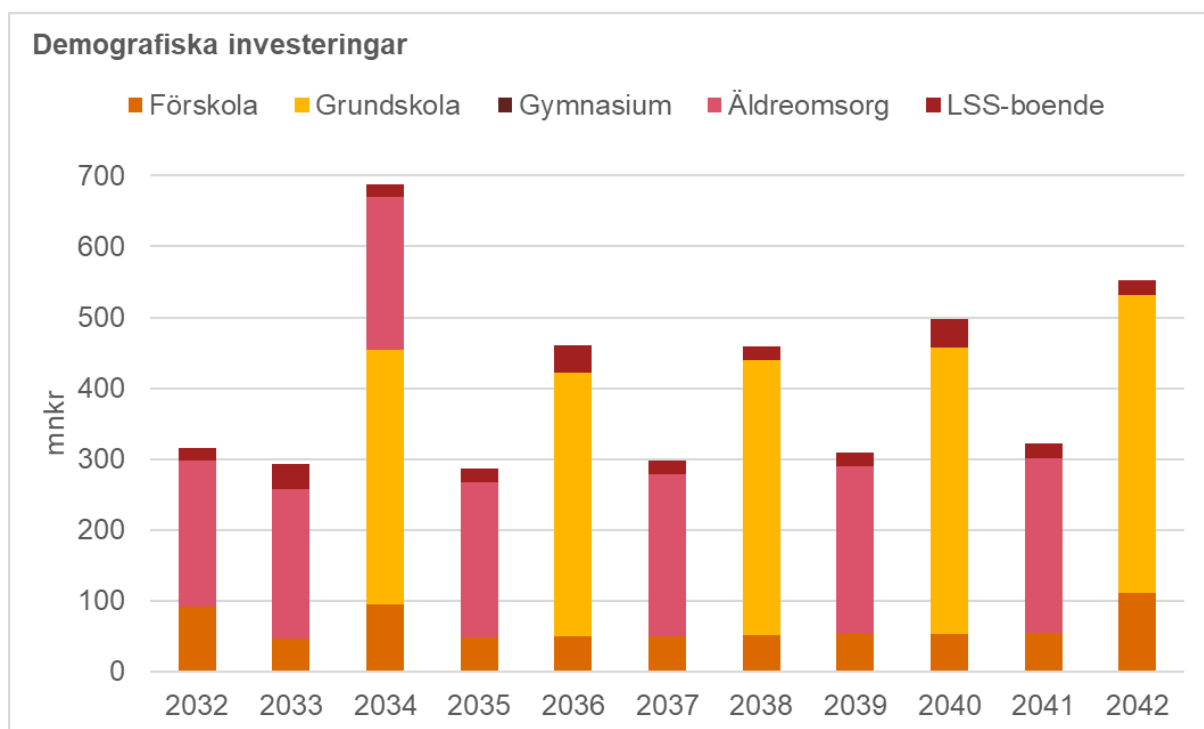

Enligt det uppskattade behovet av demografiska investeringar från LEA uppgår investeringarna i de kommunala verksamheterna för barn och unga samt äldre och personer med funktionsnedsättning till 4,631 miljarder kronor i löpande priser mellan 2032 och 2042.

Nedan redovisas kommunens demografisk motiverade investeringar i de berörda verksamheterna:

Enligt de antaganden som görs i vår modell uppgår kommunens demografisk motiverade investeringar mellan 2032 och 2042 till 4,484 miljarder kronor i löpande priser. Nedanstående graf visas fördelningen av investeringarna mellan åren. I appendix redovisas förutsättningarna för dessa investeringar.

- 14 förskolor

- 5 grundskolor
- 0 gymnasieskolor
- 7 särskilda boenden
- 14 LSS-boenden

Den genomsnittliga investeringsnivån per år uppgår enligt vår beräkning till 408 miljoner kronor. Investeringarna avser endast kärnverksamhetens demografiskt motiverade investeringar – investeringar i frivillig verksamhet, exempelvis nybyggnation av kultur- och fritidsanläggningar, är exkluderade.

2.2.1 Iakttagelser

I Mål och Budget 2022 presenteras en sammanställning av utvecklingen av verksamheternas kostnader och intäkter samt det identifierade investeringsbehovet under budget- och planåren. I LFP:erna presenteras investeringsbehovet 2022-2026, med utblick fram till 2031.

I LFP:erna anges vilka grundantaganden verksamheterna gjort för framskrivningen av det framtida lokalförsörjningsbehovet. I kalkylen för LSS-bostäder baseras beräkningar av det framtida behovet för bostäder med särskild service LSS på antalet biståndsbeslut om insatsen som har tagits de fem senaste åren och hur utflödet sett ut historiskt. Prognosen sätts även i relation till befolkningsförändringen. Framskrivningen av behovet av särskilda boenden utgår från den genomsnittliga andelen av äldre i åldersgrupperna 65–74, 75–79, 80–84, 85–89 samt invånare över 90 år som bor på vård- och omsorgsboende per den sista december 2017–2019. Det anges i LFP:en att 2020 inte används som referensår då andelen beslut under detta år påverkats av pandemins effekter och inte ses som representativa för den långsiktiga trenden i behovsutvecklingen. Behovet av förskolor baseras på historisk servicegrad (andel inskrivna). För grundskola beräknas behovet utifrån befolkningsprognosen och kända elevströmmar fördelade på lokalförsörjningsområden. I gymnasieskolan beräknas behovet utifrån befolkningsprognosen. För grundskola och gymnasieskola kompletteras behovet med uppskattat in- och utflöde från andra kommuner. I framskrivningen i LFP:en antas att övervägande del av det framtida behovet kommer hanteras i kommunal regi, eftersom fristående enheter antas vara fullbelagda.

Behovsbedömningen i Mål och Budget baseras således på kommunens befolkningsprognos, verksamhetsstatistik och verksamhetens bedömning av utvecklingen. Som tidigare nämnt tas LFP fram genom ett samarbete mellan berörda förvaltningar, kommunledningskontoret samt berörda kommunala bolag.

För att förlänga den analys som genomförs av verksamheternas ekonomiska ställning under budget- och planår samt för att uppskatta lokalförsörjningsbehovet efter 2031 används scenarioverktyget LEA. Kommunen anger att modellens ingångsvärden bygger på den demografiska behovsutvecklingen, investerings- och makroekonomiska antaganden samt nyckeltal för kostnader i de olika kommunala verksamhetsgrenarna. De makroekonomiska antagandena baseras på prognoser gjorda av Konjunkturinstitutet.

Det anges vidare att modellen för den långsiktiga ekonomiska analysen skiljer sig från resursfördelningsmodellen i Mål och Budget på flera sätt. Analysmodellen bygger på en rak framskrivning av kostnaderna och intäkterna med utgångspunkt i det faktiska utfallet i räkenskapsammandraget. Inskrivningsgrad i förskola, frekvens inom grundskola och gymnasieskola, andel i kommunal regi samt andel av äldre i särskilt boende samt behov av boendeplats för personer med funktionsnedsättning utgår från basåret och antas vara konstant under framskrivningstiden. Vidare ligger befolkningsprognosen till grund för den framtida behovsutvecklingen. I modellen tas inte höjd för eventuella in- och utflöden från andra kommuner, exempelvis förändring av antalet gymnasieelever från närliggande kommuner.

För att uppskatta skatteintäkterna används SKR:s skatteunderlagsprognos samt antaganden om att dagens kommunalekonomiska utjämning gälla under hela perioden fram till 2050. Även kommunalskattesatsen hålls konstant. Bolagskoncernens aggregerade investeringar inkluderas i analysen men modellen tar inte beaktar eventuella resultatpåverkande faktorer. Ett exploateringsnetto inkluderas även i modellen.

Den demografiska behovsutvecklingen resulterar i ett investeringsbehov, bland annat i verksamhetslokaler. Schabloner för platskostnad och antal elever per enhet har tagits fram av Fastighetsstaben. Enligt modellens konstruktion uppstår behov av ny enhet när befolkningsökningen i ålderskategorin överstiger antalet elever som krävs för en ny enhet. Vi noterar att kostnaden per plats i stort liknar våra schabloner.

LEA möjliggör för scenarioanalys enligt alternativa befolkningsprognoser och investeringsnivåer. Verktöget är interaktivt och många parametrar kan varieras, exempelvis fasta/löpande priser, skattesatser, värdesäkringsgrad av de generella statsbidrag samt mikroindikatorer. Scenarioverktöget ligger till grund för de tre alternativa scenarier; låg, hög samt extra hög som kommunen presenterar i översiktsplanen. Det görs ingen scenarioanalys i LFP:erna. I planerna konstateras att förändringar i befolkningsprognosen kan påverka lokalbehovet men detta redogörs inte för ytterligare.

2.2.2 Bedömning

Grundar sig den ekonomiska flerårsplaneringen på väl underbyggda ekonomiska analyser och framtidsbedömningar/omvärldsanalys? Arbetar kommunen med scenarioplanering?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att kommunens ekonomiska flerårsplanering baseras på väl underbyggda ekonomiska analyser och framtidsbedömningar samt att kommunen arbetar med scenarioplanering. Vi bedömer därför frågan som uppfylld.

Vi konstaterar att de ekonomiska planeringen i Mål och Budget 2022-2024 samt LFP 2022-2026, med utsikt fram till 2031 baseras på kunskap från verksamheterna. För att bedöma den framtida utvecklingen av verksamheternas kostnader och intäkter efter 2024 samt lokalförsörjningsbehovet efter 2031 används scenarioverktöget LEA. Vi noterar att lokalförsörjningsbehovet fram till 2026, med utblick fram till 2031, baseras på den demografiska utvecklingen, antaganden om servicegrad samt in- och utflöden från andra kommuner. Investeringsutgifterna baseras på uppgifter från Fastighetsstaben. Dessa planer anses således vara väl underbyggda och baseras på relevanta framtidsbedömningar. Framskrivningen i LEA baseras på faktiska utfall från räkenskapssammandraget samt framskrivning av kostnader och intäkter utifrån uppskattad pris- och löneutveckling. Investeringsbehovet skrivs fram baserat på den demografiska utvecklingen samt schablonuppgifter från Fastighetsstaben. Även dessa planer anses således vara väl underbyggda och baseras på relevanta framtidsbedömningar. Vi noterar vidare att den genomförda rimlighetsbedömningen av LEA i relation till vår modell visar på liknande framtida investeringsbehov. Vi tillämpar snarlika schabloner avseende investeringsutgift per brukare/elev och antal per enhet.

Vi noterar dock att en del av de värden som verksamheterna använder för att göra framskrivningar av kostnader och intäkter samt lokalförsörjningsbehov skiljer sig från de värden som används i LEA. Detta noteras särskilt vid en jämförelse av framskrivningen av investeringsplaneringen i LEA med lokalförsörjningsbehovet identifierat i LFP:erna. Trots att siffrorna i LFP:erna är i fasta priser och investeringsbehovet i LEA är i löpande priser syns en tydlig skillnad mellan det behov som identifieras i LFP:erna 2031 och de behov av demografiska investeringar som LEA visar 2032. För att analysen i LEA ska vara jämförbar med analysen i Mål och Budget samt LFP:erna krävs att dessa baseras på samma antaganden. Vi noterar vidare att

de makroekonomiska faktorer som används för framskrivning av kostnader baseras på prognoser framtagna av Konjunkturinstitutet medan framskrivningen av skatteintäkterna baseras på SKR:s skatteunderlagsprognos som skrivs fram med SKR:s makroekonomiska antaganden som grund. På längre sikt antas samhällsekonomin vara konjunkturlös. Vi anser att det bör säkerställas att framskrivningen av kostnader och skatteintäkter baseras på samma makroekonomiska antaganden. Vi anser även att modellen skulle kunna förfinas genom att inkludera resultatpåverkande faktorer för bolagskoncernen och på så sätt bidra till ett ökat kommunkoncernperspektiv.

Enligt uppgift från kommunen används LEA för att uppskatta kostnads- och intäktsutvecklingen för de kommunala verksamheterna efter Mål och Budget. Vi anser därför att modellen bör uppdateras minst en gång per år. Även scenarioanalysen bör uppdateras med högre frekvens än i dagsläget. Vi noterar att det finns tydliga instruktioner för uppdatering av modellen, dessa återfinns i flikar i excellmodellen men inte i en separat manual. Vi anser att användningen av modellen skulle underlättas om detta säkerställdes. Vidare anser vi att LFP:erna bör inkludera samma scenarioanalys, baserat på alternativa befolkningsprognoser, som görs i LEA.

2.3 Finansiella mål

Revisionsfråga 3: Finns tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt?

Enligt kommunallagen ska det framgå av kommunens budget hur verksamheten ska finansieras och hur den ekonomiska ställningen beräknas vara vid budgetårets slut. De finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges. Det är emellertid upp till respektive kommun att definiera vad som är relevanta finansiella mål för att uppnå god ekonomisk hushållning. De finansiella och ekonomiska mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning ska även omfatta planåren.

2.3.1 Iakttagelser

I Mål och Budget 2022 har Uppsala kommun, som första av nio inriktningsmål, uttalat att kommunen ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. En hållbar ekonomi innebär enligt kommunen att kostnaderna inte ska överstiga intäkterna och att kostnaderna inte ska överföras på kommande generationer. Skatteuttaget ska inte vara högre än nödvändigt samtidigt som det ska finnas utrymme för både kvalitetsförbättringar och nödvändiga investeringar. Det anges att Uppsala kommuns finansiella mål ska styra mot stärkt balansräkning och hållbar ekonomisk tillväxt.

I Mål och Budget 2022 antogs tre finansiella mål av kommunfullmäktige. De finansiella målen var:

1. Ekonomiskt resultat, kommun
 - Minst två procent av skatter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.
2. Soliditet, kommunkoncern, inklusive pensionsåtagande
 - Soliditeten ska under perioden stärkas, inom ett intervall om 25–27 procent.
3. Låneskuld per invånare
 - Skuldutvecklingen ska begränsas och över tid inte öka mer än fem procent årligen över planperioden.

För att nå resultatmålet anser Uppsala kommun att det är viktigt att följa verksamheternas nettokostnadsutveckling och att anpassa nettokostnadsnivån till referenskostnaden. Syftet med detta anges vara att säkerställa att kostnaden för den demografiska utvecklingen inte överstiger

det framtida skatteunderlaget. I Mål och Budget 2021 uppges att Uppsala kommun under flera år arbetat med att anpassa nettokostnadsnivån till referenskostnaden. Enligt Mål och Budget 2022 samt Årsredovisningen 2021 har kommunen uppfyllt resultatmålet de senaste 5 åren.

I Mål och Budget 2022 uppges soliditet vara ett av de mått som kreditgivare analyserar och som påverkar möjligheten att erhålla förmånliga lånevillkor. Av Mål och Budget 2020, 2021 samt 2022 framgår att kommunen har höjt sina ambitioner för soliditeten successivt, vilket tar sig uttryck i ett kontinuerligt höjt soliditetsmål.

Det anges även i Mål och Budget 2022 att stora delar av kommunkoncernens investeringar lånefinansieras. För att säkerställa att stora och angelägna investeringar kan komma till stånd utan att de driver höga kapitalkostnader och tränger undan finansiering av annan kommunal verksamhet anges att det är viktigt att ha kontroll över låneskuldens nivå och utveckling. Det anges vidare att eftersom beslutade och planerade avyttringar av delar av kommunens fastighetsbestånd, med påverkan på låneskuldens utveckling, kommer ske under en längre period behöver målet för låneskulden vara mer långsiktigt.

I intervjuer framkommer det att kommunen arbetar kontinuerligt med att säkerställa att de finansiella målen är ändamålsenliga och att dessa inte blir beslutspåverkande på ett icke önskvärt vis.

2.3.2 Bedömning

Finns tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att kommunen har tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt. Vi bedömer därför frågan som uppfylld.

Vi konstaterar att Uppsala kommun har antagit tre finansiella mål som är tydliga och väl underbyggda. Målen ses över och uppdateras löpande. Vi anser att de finansiella målen är tydliga och relevanta för kommunen, men resultatmålet skulle kunna justeras uppåt utifrån att Uppsala är en växande kommun som står inför stora investeringar framöver. Vi noterar att Uppsala de senaste åren har överträffat resultatmålet.

2.4 Relevans och riskbedömning

Revisionsfråga 4: Är kommunens planer/strategier för god ekonomisk hushållning tydliga, relevanta och riskbedömda?

2.4.1 Iakttagelser

Kommunens långsiktiga ekonomiska planering grundas i översiktsplanen som sträcker sig fram till år 2050 samt kommunens aktuella befolkningsprognos. Som tidigare nämnt togs översiktsplanen fram 2016 och aktualitetsförklarades 2020. För att säkerställa relevansen i kommunens översiktsplan pågår ett arbete med att uppdatera planen. Den uppdaterade planen planeras att beslutas vid årsskiftet 2024-2025. Vid aktualitetsförklaringen gjordes vidare en uppdatering av kommunens scenarioanalys kopplat till den framtida befolkningsökningen. Dessförinnan har scenarioanalysen inte uppdaterats.

I intervjuer har det framkommit att det tidigare fanns en dissonans i arbetet med Mål och Budget och arbete med LFP:erna. Under de senaste åren har det pågått ett arbete för att tillse att dessa processer är väl sammansvetsade och samstämmiga. För att säkerställa att LFP:erna är tydliga och enhetliga har även en mall för planerna tagits fram.

Vidare framkommer det i intervjuer att det saknas motsvarande scenarioanalyser i LFP:erna som det finns i översiktsplanen. Det anges även att stadsbyggnadsperspektivet innebär att de behöver planera utifrån en mix av basscenariot och högscenariot inom olika verksamheter.

Vid genomgång av LFP:erna har det noterats att dessa är detaljerade fram till 2026, med utblick till 2031. Det noteras även att efter 2026 sjunker nivån för investeringarna för verksamheterna för barn och unga, äldre och personer med funktionshinder.

2.4.2 Bedömning

Är kommunens planer/strategier för god ekonomisk hushållning tydliga, relevanta och riskbedömda?

Bedömning: Delvis. Vi bedömer att kommunens planer/strategier för god ekonomisk hushållning är tydliga och riskbedömda, men att relevansen skulle kunna stärkas utifrån ovanstående iakttagelser. Vi bedömer därför frågan som delvis uppfylld.

I budget 2022 anges att god ekonomisk hushållning kräver en ansvarsfull resursanvändning, ett förhållningssätt som ska genomsyra kommunens verksamhet. Vidare anges att ansvarsfull resursanvändning innebär bland annat att kontinuerligt ta tillvara möjligheterna till både effektiviseringar och omprioriteringar samt att ekonomisk hållbarhet förutsätter också ett framtidsperspektiv som skapar utrymme för investeringar. Vi konstaterar att kommunen genom översiktsplanen och LFP:er har tydliga planer/strategier som säkerställer ansvarsfull resursanvändning. Relevansen av översiktsplanen säkerställs av aktualitetsförklaringen samt den kommande uppdateringen. LFP:ernas relevans säkerställs genom årliga uppdateringar i nära samarbete med berörda verksamheter. Vi menar dock att relevansen av investeringsplaneringen efter 2026 går att ifrågasätta givet att nivån sjunker efter 2026 samt att det finns en stor skillnad mellan det uppskattade behovet och det demografiskt motiverade behov som identifieras i LEA.

Scenarioanalysen av översiktsplanen säkerställer att den är riskbedömd. Vi anser dock att det är viktigt att denna riskbedömning uppdateras löpande. Riskbedömning av LFP:erna kan förbättras genom scenarioanalys. Det är även viktigt att samtliga av kommunens planeringsdokument baseras på samma grundantaganden om befolkningstillväxt.

2.5 Samverkan

Revisionsfråga 5: Är planeringsprocessen utformad så att förankring och delaktighet uppnås?

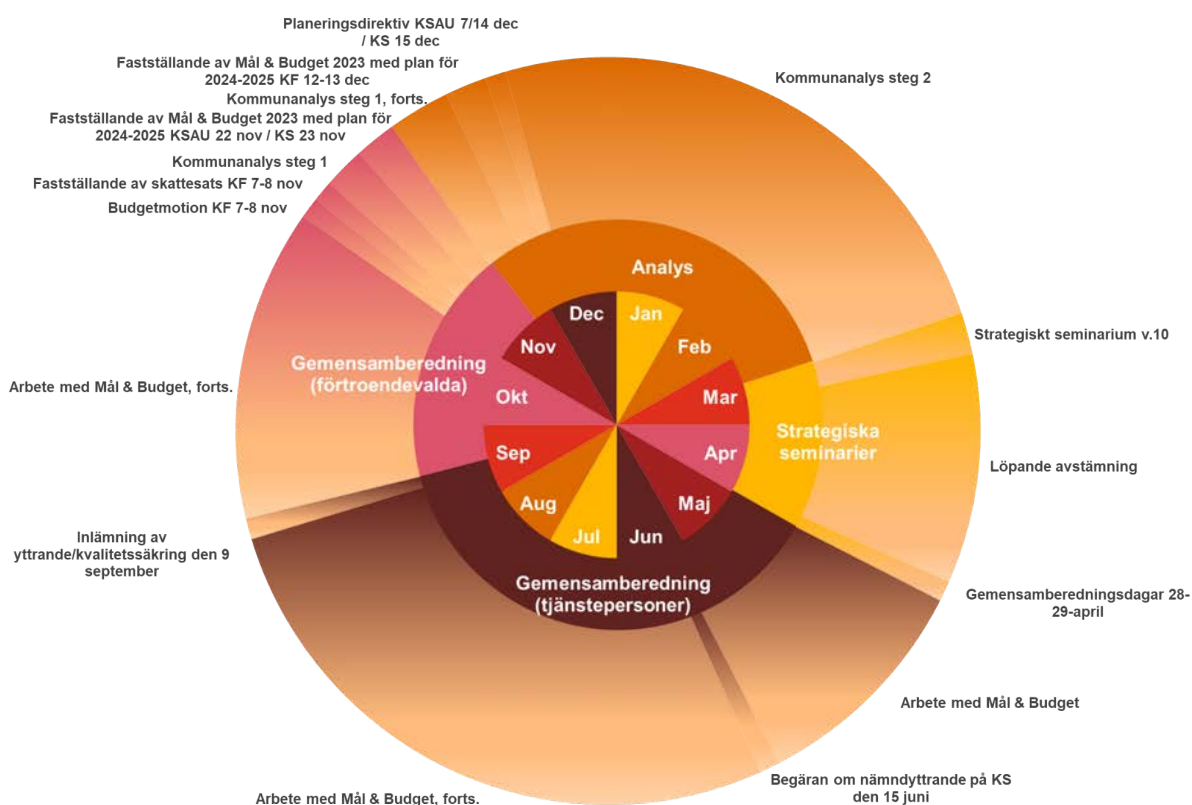
2.5.1 Iakttagelser

Vi har inom ramen för granskningen tagit del av den dokumenterade arbetsprocessen för tid- och processplan för Mål och Budget samt årshjulet för LFP:erna.

Enligt den dokumenterade arbetsprocessen för tid- och processplan för Mål och Budget 2023 finns tydliga steg för hur verksamheterna ska involveras. Processen inleds med en övergripande sammanställning av kommunens finansiella förutsättningar samt en omvärldsanalys. Dessa förutsättningar presenteras på ett verksamhetsövergripande seminarium och fastställer förutsättningarna för budgetarbetet. Enligt intervjuuppgifter anser verksamheterna att detta seminarium bidrar till att förankring av de kommunövergripande förutsättningarna. Efter seminariet sker en löpande avstämning inom verksamheterna samt gemensamberedning på tjänstepersonsnivå efterföljt av gemensamberedning bland förtroendevalda.

Nedan återges en sammanställning av tid- och processplan för Mål och Budget 2023.

Övergripande tid- och processplan Mål & Budget

Årshjulet för LFP:erna följer ett liknande årshjul som arbetet med budgetprocessen, men är dock något längre. Årshjulet inleds med att direktiv presenteras i augusti halvvannat år innan planerna ska antas i kommunstyrelsen. Detta efterföljs av strategiska seminarium och behovs-, kapacitets- och åtgärdsanalyser. Planerna tas fram genom ett samarbete mellan berörda förvaltningar, kommunledningskontoret samt berörda kommunala bolag. Det har även inrättats fastighetschefer hos varje förvaltning som ska vara ett verksamhetsnära stöd i framtagandet av LFP:erna. Fastighetscheferna har även en central koppling till Fastighetsstaben. I intervjuer har inrättandet av fastighetschefer hos varje förvaltning lyfts som positivt för förankringen och delaktigheten i framtagandet av LFP:erna.

I intervjuer framkommer även att analyser med utgångspunkt i LEA rapporteras till kommunstyrelsen vid behov. Vid framtagandet av analysen uppdateras modellen med vissa verksamhetsspecifika ingångsvärden, tillhandahållna av berörd verksamhet.

2.5.2 Bedömning

Är planeringsprocessen utformad så att förankring och delaktighet uppnås?

Bedömning: Ja. Vi bedömer att planeringsprocessen är utformad så att förankring och delaktighet uppnås. Vi bedömer därför frågan som uppfylld.

Vi konstaterar att planeringsprocesserna för Mål och Budget 2022, med plan 2023-2024, samt LFP 2022-2026 med utblick till 2031 är strukturerade och innehåller steg för att säkerställa kommunens förvaltningars delaktighet. Särskilt inrättandet av fastighetschefer lyfts i intervjuer som värdefullt för förankring och delaktighet.

Den långsiktiga ekonomiska planeringen 2031-2050 baseras på analyser genomförda i LEA. Vi konstaterar att det inte finns någon dokumenterad process kring när uppdateringen av LEA ska ske samt att förvaltningarna inte delges resultatet av analysen. För att öka delaktigheten och förankringen av planeringsprocessen för LEA bör förvaltningarna i större utsträckning involveras i analysarbetet 2031-2050.

3. Revisionell bedömning och rekommendationer

3.1 Revisionell bedömning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun har PwC genomfört en granskning av kommunens långsiktiga ekonomiska planering. Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer en långsiktig ekonomisk planering.

Den sammanfattande bedömningen, efter genomförd granskning, är att kommunstyrelsen säkerställer en långsiktig ekonomisk planering. Fyra av fem revisionsfrågor bedöms vara uppfyllda. Kommunen har en avancerad modell för långsiktig ekonomisk planering, men vi ser att det finns viss utvecklingspotential för att stärka den långsiktiga ekonomiska styrningen. Den revisionella bedömningen grundar sig på iakttagelser och bedömningar utifrån nedanstående revisionsfrågor. Bedömning för respektive revisionsfråga redovisas löpande i rapporten under respektive avsnitt.

Nedan är en sammanställning av revisionsfrågorna samt varje frågas översiktliga bedömning.

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns det planer/kalkyler som sträcker sig längre fram än de krav på planeringshorisont som kommunallagen föreskriver?	Ja	
2. Grundar sig den ekonomiska flerårsplaneringen på väl underbyggda ekonomiska analyser och framtidsbedömningar/omvärldsanalys? Arbetar kommunen med scenarioplanering?	Ja	
3. Finns tydliga och väl underbyggda finansiella mål på kort och lång sikt?	Ja	
4. Är kommunens planer/strategier för god ekonomisk hushållning tydliga, relevanta och riskbedömda?	Delvis	

5. Är planeringsprocessen utformad så att förankring och delaktighet uppnås?

Ja

3.2 Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Skapa en samlad lokalförsörjningsplan (LFP) för kommunens samtliga verksamheter för att underlätta den övergripande uppskattningen av framtida investeringsbehov.
- Upprätta en standardiserad rapport av modellen för långsiktig finansiell analys (LEA) som uppdateras regelbundet, med viss frekvens. En sådan rapport skulle kunna användas som underlag av förvaltningarna gällande resursfördelning mellan verksamheter och bedömning av kostnadsutveckling. Rapporten skulle även kunna användas för att simulera långsiktiga effekter av politiska beslut och/eller förändringar av ingångsvärden.
- Inkludera koncernperspektivet i LEA på ett tydligare sätt. För närvarande inkluderas bolagskoncernens investeringar på en aggregerad nivå. Genom att exempelvis beakta resultatpåverkande faktorer kan kommunkoncernsperspektivet förstärkas.
- Säkerställ att det råder samstämmighet mellan antaganden i planerna och kalkylerna. Vi har noterat att de makroekonomiska förutsättningarna i LEA bygger på SKR:s gällande intäktsuppräknings av skatter och bidrag medan indexuppräknings av kostnaderna baseras på antaganden från Konjunkturinstitutet.
- Tillämpa det demografiska behovet av verksamhetslokaler från LEA i framtagandet av LFP. Den demografiska analysen i verksamheternas LFP:er görs för närvarande olika antaganden avseende frekvens och/eller andel i kommunal regi.

2022-11-18

Lena Salomon
Uppdragsledare

Per Larson
Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Uppsala kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Bilaga 1 - Förteckning över granskad dokumentation

i. Styrande dokument, rutiner och riktlinjer

1. Aktualitesförklaring av Uppsala kommuns Översiktsplan 2016
2. Uppsala kommuns bostads- och lokalförsörjningsplaner
3. Mål och Budget 2022 med plan för 2023-2024
4. Mål och Budget 2021 med plan för 2022-2023
5. Mål och Budget 2020 med plan för 2021-2022
6. Årsredovisning 2021

ii. Kompletterande instruktioner

1. Planeringsdirektiv 2022
2. Årshjul för arbetet med bostads- och lokalförsörjningsplaner

iii. Övrig dokumentation

1. Befolkningsprognos till 2050
2. Delområdesprognos 2022-2026
3. Investeringsplan 2022-2031
4. Räkenskapsammandrag 2021
5. Pensionsprognos 2022-2026
6. Långsiktig pensionsprognos 2021-2061

Bilaga 2 - Förutsättningar för demografiskt motiverade investeringar

Förskola

Antal barn per förskola: 100

Pris per plats: 400 tkr

Typkostnad per förskola: 40 mnkr

Yta per barn: 10 kvm

Yta per förskola: 1 000 kvm

Kostnad per kvm: 40 tkr

Grundskola (F-9)

Antal paralleller: 3

Antal elever per enhet: 750

Kostnad per plats: 400 tkr

Typkostnad per enhet: 300 mnkr

Yta per elev: 15 kvm

Yta per enhet: 11 250 kvm

Kostnad per kvadrat: 27 tkr

Gymnasieskola

Antal program: 12

Antal elever per enhet: 900

Kostnad per plats: 500 tkr

Typkostnad per enhet: 450 mnkr

Yta per elev: 12 kvm

Yta per enhet: 10 800 kvm

Kostnad per kvadrat: 42 tkr

Särskilt boende

Antal våningar: 2

Antal brukare per enhet: 90

Kostnad per plats: 2 000 tkr

Typkostnad per enhet: 180 mnkr

Yta per brukare: 40 kvm

Yta per enhet: 3 600 kvm

Kostnad per kvadrat: 50 tkr

LSS-boende

Antal boende per enhet: 6

Kostnad per plats: 2 500 tkr

Typkostnad: 15 mnkr

Yta: 300 kvm

Kostnad per kvadrat: 50 tkr

Gatu- och samhällsmiljönämnden
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige - För kännedom

Granskning av underhåll av gator och vägar

Uppsala kommuns revisorer har uppdragit åt PwC att genomföra en granskning av underhåll av gator och vägar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Granskningens syfte har varit att bedöma om gatu- och samhällsmiljönämnden säkerställer ett ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar. Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att gatu- och samhällsmiljönämnden inte säkerställer en ändamålsenlig planering och underhåll av kommunens gator och vägar.

Vi bedömer att nämnden inte säkerställer att underhållsarbetet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt. Det baserar vi på att det beslutas om en årlig budget för belägningsunderhållet av gator och vägar, men att det för övrigt saknas tydligt formulerade mål och styrdokument för planering och styrning av underhållsarbetet. Vi bedömer vidare att det endast delvis sker en ändamålsenlig planering av hur lång tid olika underhållsinsatser tar.

Vi bedömer att nämnden inte utgår från tillförlitliga underlag om anläggningarnas status och upprustningsbehov när underhållskostnaderna skattas. Det baserar vi på att det finns uppgifter om anläggningarnas status genom de utredningar som tagits fram, men att det inte skett någon uppdatering av informationen sedan de genomfördes år 2015 respektive år 2019. Vi bedömer också att nuvarande underhåll inte är tillräckligt i förhållande till verksamhetens egen bedömning av det egentliga behovet.

Mot bakgrund av granskningen rekommenderar vi gatu- och samhällsmiljönämnden att:

- Formulera långsiktiga mål och styrprinciper/nyckeltal för förvaltning av kommunens gator och vägar.
- Genomföra en skadeinventering/underhållsutredning av kommunens totala vägbestånd.

- Ta fram en långsiktig strategisk underhållsplan för att säkerställa en tillfredsställande underhållstakt över en längre period.
- Göra regelbundna uppföljningar av underhållskostnader med hjälp av nyckeltal/målvärden och fatta beslut om åtgärder vid behov.
- Införa en mer systematisk planering och utvärdering av samordningsarbetet med övriga grävande aktörer.

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser och rekommendationer senast 2023-03-10 till kommunrevisionen@ uppsala.se och till det sakkunniga biträdet, [lena.salomon@pwc.com](mailto:lana.salomon@pwc.com).

Rapporten utgör ett underlag för revisionens bedömning i ansvarsprövningen varför tidsramarna inte kan överskridas.

För kommunrevisionen

Per Davidsson, ordförande

Underhåll av gator och vägar

Uppsala kommun

November 2022

Caroline Liljebjörn

Casper Wessén

Lena Salomon, kvalitetssäkrare

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av underhåll av gator och vägar. Granskningens syfte är att bedöma om gatu- och samhällsmiljönämnden säkerställer ett ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att gatu- och samhällsmiljönämnden **inte helt** säkerställer ett ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning
Säkerställer nämnden att underhållsarbetet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt?	Nej
Sker en ändamålsenlig planering av hur lång tid olika underhållsinsatser tar samt vilken uppföljning görs av hur tidsplaneringen följs?	Delvis
Utgår nämnden från tillförlitliga underlag om anläggningarnas status och upprustningsbehov när underhållskostnaderna skattas?	Nej
Är nuvarande underhåll tillräckligt i förhållande till verksamhetens egen bedömning av det egentliga behovet?	Nej
Finns det en tillfredsställande uppföljning av underhållskostnader och fattar nämnden beslut vid behov av åtgärder?	Delvis
Sker en ändamålsenlig samordning mellan olika aktörer (till exempel el, fiber, VA) när underhåll av gator och vägar planeras och utförs?	Delvis

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer till gatu- och samhällsmiljönämnden att:

- Formulera långsiktiga mål och styrprinciper/nyckeltal för förvaltning av kommunens gator och vägar.
- Genomföra en skadeinventering/underhållsutredning av kommunens totala vägbestånd.

- Ta fram en långsiktig strategisk underhållsplan för att säkerställa en tillfredsställande underhållstakt över en längre period.
- Göra regelbundna uppföljningar av underhållskostnader med hjälp av nyckeltal/målvärden och fatta beslut om åtgärder vid behov.
- Införa en mer systematisk utvärdering av samordningsarbetet med övriga grävande aktörer i syfte att säkerställa att arbetet på ett effektivt sätt bidrar till planering och genomförande av gatu- och vägunderhållet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	5
Bakgrund	5
Syfte och revisionsfrågor	5
Revisionskriterier	5
Avgränsning	5
Metod	6
Granskningsresultat	7
Planering och styrning	7
laktagelser	7
Bedömning	8
Planering och uppföljning	9
laktagelser	9
Bedömning	10
Status och upprustningsbehov	10
laktagelser	10
Bedömning	13
Nuvarande underhåll	14
laktagelser	14
Bedömning	17
Uppföljning av underhållskostnader	17
laktagelser	17
Bedömning	18
Ändamålsenlig samordning	19

lakttagelser	19
Bedömning	19
Samlad bedömning	21
Rekommendationer	21

Inledning

Bakgrund

Kommunens gator och vägar kräver såväl löpande underhåll som periodiskt underhåll för att bevara sitt värde. Om underhållsnivån är otillräcklig kan detta leda till ett uppdämt behov av underhållsåtgärder som ackumuleras samt att investerings- och reinvesteringsbehovet måste tidigareläggas. Ytterligare konsekvenser är att tillgångarna får en försämrad standard vilket kan leda till försämrad arbets- och brukarmiljö.

Det är viktigt att kommunen har en ändamålsenlig organisation och rutiner för underhåll av sina anläggningstillgångar både ur ett ekonomiskt och ur ett verksamhetsmässigt perspektiv. I granskningar som PwC har gjort framkommer att det ofta saknas klara mål och styrprinciper för underhållsarbetet.

Baserat på genomförd riskanalys har revisionen beslutat att granska gatu- och samhällsmiljönämndens styrning och uppföljning av underhållet av gator och vägar.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om gatu- och samhällsmiljönämnden säkerställer ett ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar.

1. Säkerställer nämnden att underhållsarbetet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt?
2. Sker en ändamålsenlig planering av hur lång tid olika underhållsinsatser tar samt vilken uppföljning görs av hur tidsplaneringen följs?
3. Utgår nämnden från tillförlitliga underlag om anläggningarnas status och upprustningsbehov när underhållskostnaderna skattas?
4. Är nuvarande underhåll tillräckligt i förhållande till verksamhetens egen bedömning av det egentliga behovet?
5. Finns det en tillfredsställande uppföljning av underhållskostnader och fattar nämnden beslut vid behov av åtgärder?
6. Sker en ändamålsenlig samordning mellan olika aktörer (till exempel el, fiber, VA) när underhåll av gator och vägar planeras och utförs?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap 6 §
- God ekonomisk hushållning enligt kommunallagen (11 kap)
- Tillämpbara interna regelverk och policy

Avgränsning

Granskningen avgränsas till det övergripande arbetet med underhåll av gator och vägar. Inom området gator och vägar har huvudsakligen inriktat granskningen mot

beläggningsunderhållet eftersom det är det planerade underhållet som avser att skydda kommunens kapital i form av gator och vägar.

Det görs ingen granskning av redovisningen av underhåll och regler för komponentavskrivning. Granskningsobjekt är gatu- och samhällsmiljönämnden.

Metod

Vi har tagit del av följande dokument för gatu- och samhällsmiljönämnden: verksamhetsplan och budget 2021-2023, årsredovisning 2021 - bokslut och verksamhetsuppföljning, verksamhetsplan och budget 2022-2024, uppföljning av ekonomi per mars och verksamhet per april 2022, rapport beläggningsinventering Uppsala kommun daterad 2015-11-18, rapport skadeinventering Uppsalas GC-nät daterad 2019-09-11 samt teknisk handbok. Vi har även tagit del av underlag till beläggningsprogram och beläggning mindre arbeten år 2022, budget och utfall för gatuunderhåll 2019-2022 samt redovisning av nyckeltal.

Vi har genomfört intervjuer med ordförande gatu- och samhällsmiljönämnden, enhetschef gata, arbetsledare enhet gata tillika besiktningsman, driftledare enhet gata samt projektledare enhet projekt och planering.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Planering och styrning

Revisionsfråga 1: Säkerställer nämnden att underhållsarbetet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt?

lakttagelser

Ansvar enligt reglemente¹

Gatu- och samhällsmiljönämnden ansvarar för följande:

- planering, utbyggnad och förvaltning av gator, torg, parkering, parker, hamn och farled, samt övrig allmän platsmark, gång- och cykelvägar och kommunala trafikanläggningar,
- upplåtelse av allmän plats,
- förvaltning och vidareutveckling av naturreservat, friluftsbad och friluftsområden
- natur- och vattenvårdsfrågor för vilka varken kommunstyrelsen eller någon annan nämnd ansvarar,
- uppgifter enligt lagen (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor,
- uppgifter enligt lagen (1997:736) om färdtjänst lagen samt enligt lagen (1997:735) om riksfärdtjänst,
- kommunal parkeringsövervakning och flyttning av fordon enligt lagen (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall,
- uppgifter enligt lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning.

Styrprinciper/mål

I Uppsala kommun finns nio inriktningsmål vilka är beslutade av kommunfullmäktige. Inom ramen för respektive inriktningsmål beslutar fullmäktige om uppdrag för respektive nämnd. Respektive nämnd ska konkretisera inriktningsmålen genom att beskriva åtgärder till uppdragen och vid behov komplettera med grunduppdrag, nämndmål, strategier, åtgärder och indikatorer.

Vi har tagit del av nämndens årsredovisning för år 2021 samt nämndens verksamhetsplan och budget för åren 2022-2024. Av dessa dokument kan konstateras att det varken finns inriktningsmål, uppdrag eller nämndmål med tydlig koppling till underhållet av kommunens gator och vägar. Däremot påverkar inriktningsmålet som handlar om ett hållbart samhällsbyggande genom att vissa av resurserna som avsätts till underhåll prioriteras till gång- och cykelvägar samt kollektivt resande.

¹ Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun. Antaget av kommunfullmäktige 2022-06-13.

I verksamhetsplanen återfinns två nyckeltal med bäring på granskningsområdet:

- Medborgarundersökning – Underhåll och skötsel av gång- och cykelvägar, andel nöjda (% , procent)
- Driftkostnad kommunala bil-, gång- och cykelvägar, kronor/meter bil och cykelväg

Motsvarande nyckeltal fanns även i nämndens verksamhetsplan och budget för åren 2021-2023. Uppföljning av nyckeltal sker inte i nämndens årsredovisning, men uppgifterna finns tillgängliga i kommunstatistikdatabasen Kolada.

Av nämndens driftbudget för år 2022 framgår att driftkostnaderna räknats upp med anledning av ökade volymer från investerings- och exploateringsprojekt samt på grund av övertagande av väghållaransvar från Trafikverket för vissa sträckor.

Av nämndens investeringsplan för år 2022 framgår följande budget för beläggningsinvesteringar: 17 mnkr till gata, 6 mnkr till gång- och cykelvägar samt 3 mnkr till gångbana. Det finns även 7 mnkr till reinvestering i gata.

Teknisk handbok

I Uppsala kommun finns en teknisk handbok² som används vid planering, projektering och byggnation på allmän plats. Handboken innehåller bland annat en beskrivning av vilken typ av asfalt som ska användas för olika former av gatutyper. I intervju beskrivs att prioriteringen utgår från politiska mål om hållbart resande och behov som mäts i form av årsdygnstrafik. Kvaliteten på asfalten som används vid beläggningsunderhåll utgår från slitaget och möjligheten att hålla en god framkomlighet och trafiksäkerhet. I den tekniska handboken anges kvaliteten på slitlager för varje gatutyp utifrån bedömd livslängd och kostnad. För trafikerade gator och cirkulationsplatser används till exempel ABS (stenrik asfaltbetong för hårt trafikerade ytor) medan för mindre trafikerade gator samt gång- och cykelvägar används ABT (tät asfaltbetong för låg- och medeltrafikerade ytor).

Intervjuer

I intervjuerna bekräftas att det saknas mål och styrdokument som säkerställer att underhållet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt. De intervjuade har kännedom om de nyckeltal som finns i verksamhetsplanen men beskriver att dessa inte är styrande i planering och genomförande av beläggningsunderhållet.

Bedömning

Säkerställer nämnden att underhållsarbetet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt?

Nej.

Vi bedömer att nämnden inte säkerställer att underhållsarbetet planeras och styrs på ett effektivt och tillräckligt sätt. Det baserar vi på att det beslutas om en årlig budget för beläggningsunderhållet av gator och vägar, men att det för övrigt saknas tydligt

² Ej politiskt beslutad.

formulerade mål och styrdokument för planering och styrning av underhållsarbetet. De nyckeltal som finns i verksamhetsplanen beskrivs inte vara styrande i planeringen och genomförandet av beläggningsunderhållet.

Planering och uppföljning

Revisionsfråga 2: Sker en ändamålsenlig planering av hur lång tid olika underhållsinsatser tar samt vilken uppföljning görs av hur tidsplaneringen följs?

lakttagelser

Intervjuer

Planering av underhållsinsatser utgår från uppgifter som samlas in för att skapa en bild av vilka gator och vägar som är i behov av underhåll. Underlag till bedömningen samlas in genom rondering och i samband med besiktningar. Vid rondering brukar staden delas in i fyra delar där rondering sker av en del per år.

På www.uppsala.se går det att göra felanmälan av till exempel gator, gång och cykelvägar samt skadeanmälan om person eller egendom skadas. Synpunkter/anmälan utreds och om utredningen visar brister i gatu- och vägnätet åtgärdas dessa baserat utifrån en prioritering av ärendet.

Utifrån insamlade underlag skapas en bruttolista (skugglista) där samtliga identifierade gator med underhållsbehov listas. I steg två görs en prioritering av vilka gator som tas med i det årliga beläggningsprogrammet.

Innan beläggningsprogrammet fastställs skickas det på remiss till alla större grävande aktörer i staden. Det presenteras även på ett ledningsägarmöte³ där de som drar ledningar (va, fiber, el, tv) deltar. Grävande aktörer och ledningsägare ges därefter ett antal veckor för att se över planerade arbeten under kommande 2-3 år. Efter att svaren inkommit revideras listan genom att de gator och vägar där någon aktör/ledningsägare ska gräva plockas bort. Därefter fastställs beläggningsprogrammet. Utskick av det fastställda beläggningsprogrammet sker till berörda via mejl.

I intervju beskrivs att de gator och vägar som ingår i kommunens beläggningsprogram registreras i en digital karta (GIS). Det är därefter möjligt att ta fram årets arbeten (projekt) på kartan och se var de ska utföras. Sedan september 2022 pågår ett arbete att föra in utförda projekt från åren 2015-2021 i en digital karta. Planen är att kartan kontinuerligt ska fyllas på med utförda projekt i syfte att kunna följa upp projekt inför garantibesiktning samt få en dokumentation över var asfaltering utförts och med vilken beläggningstyp.

Mindre underhållsarbeten, som till exempel potthållslagningar, dokumenteras inte i något kartprogram. Det uppges bero på att dokumentationen tar mycket tid och inte genererar några fördelar då det inte går att ange hur länge mindre lagningar håller.

Planeringen av underhållsinsatser uppges i huvudsak ske årsvis genom beläggningsprogrammet. Någon mer långsiktig planering sker ej utöver de behov som framgår av skugglistan.

³ Möte där ledningsägare och representanter från kommunen träffas. Mötena leds av kommunens TMU-enhet (trafik och markupplåtelse).

Underhållsarbete

För att identifiera mindre brister i kommunens gatu- och vägnät finns två personer som arbetar med det dagliga underhållet. De arbetar med rondering, med att åka ut och inhämta information om felanmälningar samt med att åtgärda mindre brister och akuta fel. De mindre brister som noteras (via rondering, Infracontrol och besiktning) och som ej åtgärdas direkt förs upp på en lista. Punkterna på listan åtgärdas i mån av tid. Om det anmäls akuta fel så prioriteras alltid dessa.

För större underhållsinsatser och beläggningsarbeten finns en upphandlad beläggningsentreprenör. Beläggningsentreprenören arbetar utifrån beläggningsprogrammet och ansvarar för att planera och genomföra de arbeten (projekt) som finns med i programmet. Om något av projekten i beläggningsprogrammet har särskild prioritet uppges detta kunna påtalas för beläggningsentreprenören som i sin tur försöker att prioritera det. I intervju beskrivs att en mer detaljerad tidsplanering av enskilda projekt under beläggningsssäsongen har varit svår att uppnå. Problemen uppges exempelvis bero på begränsad tillgång till de anläggningsmaskiner som krävs för vissa projekt.

Var tredje vecka sker byggmöten mellan representanter från enhet gata och beläggningsentreprenören. Vid mötena avhandlas tidplan, fakturor och övriga frågor för aktuella projekt. Utöver byggmöten sker även två slutbesiktningar per år (en i maj/juni och en i september/oktober). Beläggningsentreprenören upphandlas över fyra år (2+1+1).

Bedömning

Sker en ändamålsenlig planering av hur lång tid olika underhållsinsatser tar samt vilken uppföljning görs av hur tidsplaneringen följs?

Delvis.

Vi bedömer att det endast delvis sker en ändamålsenlig planering av hur lång tid olika underhållsinsatser tar. Det baserar vi på att beläggningsplaneringen, som görs för ett år i taget, överlämnas entreprenören som ansvarar för att planera och genomföra säsongens projekt. Kommunens företrädare uppges i viss mån kunna påverka prioriteringen av projekt men det anses vara en utmaning att styra planeringen mer i detalj. Uppföljning görs i samband med regelbundna möten med entreprenören.

Status och upprustningsbehov

Revisionsfråga 3: Utgår nämnden från tillförlitliga underlag om anläggningarnas status och upprustningsbehov när underhållskostnaderna skattas?

lakttagelser

Dokument/statistik

Inom ramen för granskningen har vi bland annat tagit del av dokumentet *Beläggningsprogram 2022*. Dokumentet innehåller information om vilka gator, cykelvägar och gångbanor som är i behov av reinvestering och/eller ny beläggning. För respektive identifierat objekt (respektive gata, cykelväg, gångbana) anges information om följande:

- Område (i vilket område identifierat behov finns)
- Projektnummer
- Delsträcka (mellan vilka gator identifierat behov finns)
- GIS
- Yta (kvm)
- Prognos (kostnad i kr)
- Utfall
- Prio (högre eller lägre prioritet, 1 eller 2)
- År
- UV
- Samordning (om annat arbete ska ske och när)
- Kommentar

Totalt har behov om ny beläggning för år 2022 identifierats motsvarande 14 655 950 kr och behov om reinvesteringar har identifierats motsvarande 3 540 000 kr. Behov för tidigare år / kommande år anges inte i dokumentet.

Vi har också tagit del av dokumentet *Beläggning mindre arbeten 2022*. Av dokumentet framgår vad som ska åtgärdas, vem som ska utföra en åtgärd, adress (där åtgärden ska utföras), beställningsdatum, prioritet (1 eller 2) samt uppskattad kostnad avseende mindre jobb. Vi noterar att det endast för två av 78 arbeten finns en uppskattad kostnad angiven.

Vidare har vi fått information om att konsultföretaget WSP genomfört två skadeinventeringar under de senaste åren. År 2015 genomförde WSP en skadeinventering samt en underhållsutredning av kommunens gator och vägar med fokus på beläggningsskador, förekomst av farthinder samt problem med betäckningar. Totalt inventerades ca 600 km gator och vägar med hjälp av bildmaterial. Bilder samlades in för var tionde gatu-/vägmeter. Resultatet av inventeringen visade att ca 15 % av vägnätet (motsvarande ca 72 020 m) hade ett dåligt eller mycket dåligt tillstånd vilket i jämförelse med andra kommuner bedömdes vara förhållandevis bra. Av det vägnät som hade ett dåligt eller mycket dåligt tillstånd bestod 66 % av lokalgator, 21 % av matargator och 13 % av huvudgator.

WSP:s analys visade att kommunen år 2015 hade en underhållsskuld om ca 28 mnkr. På grund av detta ansågs det nödvändigt att upprätta en strategi för belägningsunderhållet. WSP gjorde bedömningen att strategin skulle vara långsiktig samt att skulden skulle hämtas in på sikt genom en jämnt fördelad årlig budget. Med ett perspektiv på 10 år visade WSP:s analys en rekommendation om en årlig budget för belägningsunderhåll på 20 mnkr. WSP rekommenderade också att kommunen skulle göra en avstämning av tillståndsläget inom 5 år vilket enligt uppgift inte har skett.

År 2019 genomförde WSP en skadeinventering av kommunens gång- och cykelnät. GC-nätet hade då en total längd om 340 km varav 293 km var belagt med asfalt, 2 km belagt med marksten och 45 km belagt med grus. Den totala inventerade ytan uppgick till 1 028 936 m² varav 889 896 m² var belagd med asfalt, 6 548 m² belagd med marksten

och 132 491 m² belagd med grus. Vid inventeringen användes tabellen nedan för skadevärdering.

Skadevärdering	
0: Ingen skada	
1: Liten skada utan påverkan på förväntad livslängd	
2: Skada med påverkan på förväntad livslängd	
3: Allvarlig skada med stor påverkan på förväntad livslängd	

Resultatet visade följande:

Tabell 2: Skadeförekomst på asfaltbelagda ytor

	Sprickor	Spår bildning	Ojämn heter	Lagning	Sten släpp	Potthål
0	54 %	95 %	68 %	67 %	92 %	96 %
1	25 %	4 %	21 %	28 %	7 %	3 %
2	17 %	1 %	10 %	5 %	1 %	1 %
3	5 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %

Tabell 3: Skadeförekomst på markstenbelagda ytor

	Spår bildning	Ojämn heter	Lagning	Potthål	Fog bredd	Fogdjup	Sten kvalitet
0	100 %	63 %	100 %	100 %	100 %	86 %	100 %
1	0 %	37 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
2	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	14 %	0 %
3	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Tabell 4: Skadeförekomst på grusbelagda ytor

	Spår bildning	Ojämn heter	Potthål
0	89 %	51 %	96 %
1	10 %	40 %	2 %
2	1 %	9 %	1 %
3	0 %	0 %	1 %

Utifrån tabeller ovan kan konstateras att en liten del av kommunens GC-nät hade allvarliga skador med stor påverkan på den förväntade livslängden. Baserat på det konstaterade underhållsbehovet som WSP redovisade behövdes planerat underhåll för ca 56 000 m² per år under kommande trettio år, detta motsvarade ca 8 miljon kronor per år.

Intervjuer

Någon övergripande inventering av kommunens gator och vägar uppges inte ha skett efter de inventeringar som WSP genomfört. Vid intervjuer har vi dock fått information om att det finns planer på att i framtiden utföra inventeringar av kommunens gator och vägar i egen regi. Inför en förestående upphandling har systemet Pluto Roadsystems testats. Systemet innebär att smartphones monteras i de bilar som används och med dessa registreras data automatiskt. Systemet registrerar skador, delar som är i behov av akut underhåll med mera.

Sedan de inventeringar som genomförts av WSP har insamling och identifiering av underhållsbehov i huvudsak skett genom ronderingar, felanmälningar och besiktningar vilket vi redogjort för under revisionsfråga 2.

Bedömning

Utgår nämnden från tillförlitliga underlag om anläggningarnas status och upprustningsbehov när underhållskostnaderna skattas?

Nej.

Vi bedömer att nämnden inte utgår från tillförlitliga underlag om anläggningarnas status och upprustningsbehov när underhållskostnaderna skattas. Det baserar vi på att det finns uppgifter om anläggningarnas status genom de utredningar som tagits fram, men att det inte skett någon uppdatering av informationen sedan de genomfördes år 2015 respektive år 2019. Någon uppföljning efter fem år, som utredningen från år 2015 rekommenderade, har heller inte skett.

Vi anser att det saknas en långsiktig strategisk underhållsplan för att säkerställa en tillfredsställande underhållstakt över en längre tidsperiod.

Nuvarande underhåll

Revisionsfråga 4: Är nuvarande underhåll tillräckligt i förhållande till verksamhetens egen bedömning av det egentliga behovet?

lakttagelser

Dokument/statistik

Nyckeltalsjämförelser på nationell nivå inom det tekniska verksamhetsområdet förekommer sparsamt. I Kolada sammanställs dock statistik från samtliga kommunala verksamhetsområden vilket möjliggör jämförelser med andra kommuner. De uppgifter som presenteras nedan har hämtats från Kolada och jämförelser sker med kommungruppen större stad enligt SKR:s kommungruppsindelning. I kommungruppen större stad, där Uppsala ingår, finns totalt 21 kommuner.

Uppsala kommun har för år 2020 och 2021 rapporterat in statistik till kommunstatistikdatabasen Kolada avseende beläggningsunderhåll av kommunala bilvägar och cykelvägar. Statistiken redovisar hur stor andel kvm (i %) av kommunens bilvägar och cykelvägar som har fått ny beläggningsyta under respektive år. Utfallet för Uppsala kommun samt för kommungruppen större stad redovisas i nedan tabeller.

Tabell 5: Beläggningsunderhåll av kommunala bilvägar, andel kvm (%)

	År 2020	År 2021
Uppsala	3,0	2,3
Större stad	3,3	3,3

Källa: Kolada

Tabell 6: Beläggningsunderhåll av kommunala cykelvägar, andel kvm (%)

	År 2020	År 2021
Uppsala	1,0	1,0
Större stad	1,7	1,7

Källa: Kolada

Av tabell 5 framgår att Uppsala kommuns beläggningsunderhåll av kommunala bilvägar minskade från 3,0 % år 2020 till 2,3 % år 2021. Vid jämförelser med kommungruppen större stad var Uppsala kommuns beläggningsunderhåll lägre (0,3 % respektive 1 %) år 2020 och 2021. Av tabell 6 framgår att Uppsala kommuns beläggningsunderhåll av kommunala cykelvägar inte förändrades något mellan år 2020 och år 2021. Vid jämförelser med kommungruppen större stad var Uppsala kommuns beläggningsunderhåll lägre (0,7 %) både år 2020 och 2021.

Vidare har Uppsala kommun för år 2020 och 2021 rapporterat in statistik avseende driftskostnader för kommunala bilvägar och cykelvägar. Utfallet redovisas i tabeller nedan.

Tabell 7: Driftskostnad kommunala bilvägar, kr/meter

	År 2020	År 2021
Uppsala	148,4	153,9
<i>Större stad</i>	116,4	129,5

Källa: Kolada

Tabell 8: Driftskostnad kommunala cykelvägar, kr/meter

	År 2020	År 2021
Uppsala	68,5	125,7
<i>Större stad</i>	64,7	76,0

Källa: Kolada

Av tabell 7 framgår att driftskostnaderna för kommungruppen större stad ökade med 13,1 kr/meter från år 2020 till år 2021. Under samma tidsperiod ökade Uppsala kommuns driftskostnad med 5,5 kr/meter. Uppsala kommuns driftskostnader för kommunala bilvägar var 32 kr/meter högre än kommungruppen större stad år 2020 och 24,4 kr/meter högre än kommungruppen större stad år 2021. Av tabell 8 framgår att driftskostnaderna för kommungruppen större stad ökade med 11,3 kr/meter från år 2020 till år 2021, under samma tidsperiod ökade Uppsala kommuns driftskostnad med hela 57,2 kr/meter. Uppsala kommuns driftskostnader för kommunala cykelvägar var 3,8 kr/meter högre än kommungruppen större stad år 2020 och 49,7 kr/meter högre än kommungruppen större stad år 2021.

Vidare har vi efterfrågat budget och utfall för åren 2019-2022 avseende beläggningsunderhållet (reinvesteringar). För år 2022 avser utfallet till och med september månad.

Tabell 9: Reinvestering beläggning Gata (mnkr)

År	Budget	Utfall	Avvikelse
2019	20,0	15,8	4,2
2020	14,0	13,5	0,5
2021	15,5	16,5	-1,0
2022	17,0	14,3	2,7

Källa: Kommunens ekonomisystem

Av tabell 9 framgår att reinvestering i gata överstiger tilldelad budget år 2021 med 1,0 mnkr, men inte når upp till budgeten för åren 2019 och 2020 då 4,2 mnkr respektive 0,5 mnkr återstår efter genomfört beläggningsprogram. Tilldelad budget har sjunkit år 2020 och 2021 för att öka till 17,0 mnkr år 2022.

Tabell 10: Reinvestering beläggning Gång och cykelväg (mnkr)

År	Budget	Utfall	Avvikelse
2019	6,0	3,0	3,0
2020	6,0	5,4	0,6
2021	6,0	5,1	0,9
2022	6,0	4,8	1,2

Källa: Kommunens ekonomisystem

Av tabell 10 framgår att reinvestering i gång- och cykelvägar inte når upp till tilldelad budgeten för åren 2019 och 2021 då 0,9-3,0 mnkr återstår efter genomfört beläggningsprogram.

Tabell 11: Reinvestering beläggning Gångbana (mnkr)

År	Budget	Utfall	Avvikelse
2019	1,0	0,7	0,3
2020	1,0	1,5	-0,5
2021	2,5	2,8	-0,3
2022	3,0	0,3	2,7

Källa: Kommunens ekonomisystem

Av tabell 11 framgår att budgeten för reinvestering i gångbana ökat från 1,0 mnkr år 2019 och 2020 till 2,5 mnkr år 2021 och 3,0 mnkr år 2022. Under år 2020 och 2021 har budgeten överskridits med 0,5 mnkr respektive 0,3 mnkr.

I rapporten från WSP:s skadeinventering 2015 lämnades rekommendationer om en årlig budget för beläggningsunderhåll av gator och vägar om 20 mnkr. Detta i kombination med de rekommendationer om en årlig budget på 8 mnkr för underhåll av GC-nätet som lämnades i rapporten från WSP:s skadeinventering år 2019 ger ett totalt behov om 28 mnkr. Vi kan konstatera att det faktiska utfallet för beläggningsunderhåll i Uppsala kommun åren 2020 och 2021 har varit under den rekommenderade nivå som WSP lämnat, trots att uppgifterna togs fram för flera år sedan.

Intervjuer

I intervjuer uppges att det finns ett behov av en utökad budget för beläggningsarbeten då standarden på kommunens gator och vägar försämras årligen på grund av otillräckliga medel för underhållsåtgärder. Därtill uppges att det finns ett behov av en utökning av personella resurser. Det beskrivs att två personer inte är tillräckligt för arbetet med ronderingar, felanmälningar etc. i en kommun av Uppsalas storlek.

Framöver uppges den ekonomiska situationen komma att förvärras ytterligare då priserna på bl.a. asfalt har ökat utan att någon ekonomisk kompensation har tilldelats.

Vid intervjuer förklaras att det inte har gjorts någon beräkning av vad det skulle kosta att vidta åtgärder för att samtliga gator och vägar skulle uppnå en god standard.

Vi noterar att ett arbete har påbörjats med en gatuplan för att dokumentera rutiner och arbetssätt kopplat till granskningsområdet.

Bedömning

Är nuvarande underhåll tillräckligt i förhållande till verksamhetens egen bedömning av det egentliga behovet?

Nej.

Vi bedömer att nuvarande underhåll inte är tillräckligt i förhållande till verksamhetens egen bedömning av det egentliga behovet. Det baserar vi på att faktiskt utfört beläggningsunderhåll under åren 2019-2021 varit under den rekommenderade nivå som lämnades i skadeinventeringen från år 2015 avseende gatu- och vägnätet samt verksamhetens egen bedömning som är att standarden på gator och vägar försämras år för år. Det avser brister både i budgetmedel för beläggningsunderhåll och personella resurser.

Uppföljning av underhållskostnader

Revisionsfråga 5: Finns det en tillfredsställande uppföljning av underhållskostnader och fattar nämnden beslut vid behov av åtgärder?

lakttagelser

Protokoll och dokument

Vi har inom ramen för granskningen gått igenom nämndens sammanträdesprotokoll för perioden 2021-01-01 till 2022-08-31. Nämnden har behandlat uppföljning av ekonomi och verksamhet i samband med delårsrapporter och årsredovisning, men vi har inte identifierat några övriga beslut avseende åtgärder avseende underhållet av gator och vägar.

I nämndens delårsbokslut per augusti och i nämndens årsredovisning, som beslutades av nämnden 2021-09-28 § 96 respektive 2022-02-09 § 3, redovisades nämndens utfall,

budget och prognos avseende drift- och underhållskostnader. Det sker dock ingen specifik redovisning av drift- och underhållskostnader kopplat till gator och vägar.

Vidare i delårsbokslut och i årsredovisning sker uppföljning av nämndens investeringar. I bilaga till dokumenten framgår budget och utfall för respektive investeringsprojekt. Investeringsprojekten som avser beläggningsunderhållet är uppdelade i gata, GC-väg och gångbana. För utfallet visas vilka projekt, det vill säga gator och vägar, som beläggningsunderhållet avser.

Av årsredovisningen framgår att entreprenadverksamheten utförde anläggningsarbeten för 127 miljoner kronor år 2021. Av dessa arbeten utgjorde 70% nämndens investeringar, 17% utbyggnad av gator och VA i exploateringsprojekt, 3% arbeten åt Uppsala Vatten och 9% anläggningsarbeten åt övriga kommunala nämnder och bolag.

Intervjuer

Vid intervjuer har framkommit att uppföljning av ekonomi sker en gång i månaden i Hypergene⁴. Representanter från gatuenheten gör uppföljningen tillsammans med en ekonom. Vid dessa träffar läggs bland annat en prognos för helåret och jämförs med budget.

Vidare förklaras vid intervjuer att det för varje arbete (projekt) i beläggningsprogrammet läggs en separat budget som kommuniceras med entreprenören. Uppföljning av denna budget sker vid de byggmöten som nämnts under revisionsfråga 2.

De intervjuade ser att uppföljning som ett förbättringsområde. Det gäller både ekonomi och verksamhet, till exempel hur underhållsbehovet ser ut. De intervjuade hoppas att införandet av Pluto Roadsystem ska kunna vara till stor hjälp i arbetet med uppföljning.

Bedömning

Finns det en tillfredsställande uppföljning av underhållskostnader och fattar nämnden beslut vid behov av åtgärder?

Delvis.

Vi bedömer att det delvis finns en tillfredsställande uppföljning av underhållskostnader. Det baserar vi på att uppföljning sker av budgeten för beläggningsinvesteringar uppdelat i projekt för respektive gata/väg i samband med upprättande av delårsrapport och årsredovisning. I delårsrapporterna görs en prognos över utfallet per 31 december aktuellt år. Vidare bedömer vi att uppföljning av vidtagna åtgärder i relation till befintligt underhållsbehov behöver förtydligas.

Baserat på vår genomgång av protokoll 2021-01-01 till 2022-08-31 bedömer vi att nämnden inte fattat något beslut avseende underhåll av gator och vägar utöver budget för kommande år. Vi anser att nämnden utifrån underhållskostnadernas utveckling åtminstone i den tertiälvisa uppföljningen bör ta ställning till underhållsbehovet.

⁴ System för planering, uppföljning och analys.

Ändamålsenlig samordning

Revisionsfråga 6: Sker en ändamålsenlig samordning mellan olika aktörer (till exempel el, fiber, VA) när underhåll av gator och vägar planeras och utförs?

lakttagelser

Intervjuer

Som beskrivet under revisionsfråga 2 är rutinen att beläggningsprogrammet normalt skickas ut till grävande aktörer och presenteras vid ledningsägarmöten innan det fastställs. Vid tidpunkten för granskningen har vi dock fått information om att det inte hålls några ledningsägarmöten för närvarande eftersom det pågår en översyn av organisationen. TMU⁵ har däremot kontakt med enskilda ledningsägare i samband med projekt och ansökningar utifrån behov. Det finns en kontaktlista som visar vilka aktörer som tidigare medverkat på ledningsägarmöten. TMU använder den för att vid behov skicka ut information till ledningsägarna.

När ledningsägare har sökt tillstånd att gräva kommunens gator utförs en förbesiktning av besiktningsman på gatuenheten för att fastställa om det finns några skador på vägvägnittet. Finns behov att åtgärda brister samtidigt sker en överenskommelse kring det för att fördela ansvar och kostnad. Därefter utför ledningsägaren grävarbetet och återställer gatan/vägen. Kommunens besiktningsman kontaktas när arbetet är klart. Besiktningsmannen genomför en slutbesiktning, dvs stämmer av att återställningen är utförd enligt överenskommelsen som baseras på kommunens tekniska handbok. Två år efter slutbesiktningen sker en garantibesiktning. Återställning bekostas av grävande aktör / ledningsägare. Besiktningsmannen uppges ha väldigt bra kontakt med alla som gräver i kommunens gatu- och vägnät.

Utvärdering av samarbetet uppges vid intervjuer enbart ha skett i specifika fall med enstaka aktörer. Det är inte något som sker kontinuerligt. I intervju beskrivs att ingen aktör uttryckt behov av utvärdering.

Utöver ovan noterar vi att det framöver finns en ambition om att ha en gemensam digital GIS-karta där kommunen, grävande aktörer och ledningsägare kan lägga in och se vilka grävarbeten som planeras.

Bedömning

Sker en ändamålsenlig samordning mellan olika aktörer (till exempel el, fiber, VA) när underhåll av gator och vägar planeras och utförs?

Delvis.

Vi bedömer att det delvis sker en ändamålsenlig samordning mellan olika aktörer när underhåll av gator och vägar planeras och utförs. Det baserar vi på att det finns

⁵ Enheten trafik och markupplåtelse. Sköter alla grävillstånd i kommunen. Det är dit alla ansökningar om grävarbeten kommer.

upprättade rutiner och kontakter som bidrar till samordning mellan olika aktörer när underhåll av gator och vägar planeras och utförs, men att det saknas en rutin för en systematisk utvärdering av samarbetet. Vi anser att en mer systematisk utvärdering av samordningsarbetet borde ske i syfte att säkerställa att arbetet på ett effektivt sätt bidrar till planering och genomförande av gatu- och vägunderhållet.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun genomfört en granskning av underhåll av gator och vägar. Granskningens syfte är att bedöma om gatu- och samhällsmiljönämnden säkerställer ett ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att gatu- och samhällsmiljönämnden **inte helt** säkerställer ett ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar.

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar vi har gjort i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer till gatu- och samhällsmiljönämnden att:

- Formulera långsiktiga mål och styrprinciper/nyckeltal för förvaltning av kommunens gator och vägar.
- Genomföra en skadeinventering/underhållsutredning av kommunens totala vägbestånd.
- Ta fram en långsiktig strategisk underhållsplan för att säkerställa en tillfredsställande underhållstakt över en längre period.
- Gör en regelbunden uppföljning av underhållskostnader med hjälp av nyckeltal/målvärden och fatta beslut om åtgärder vid behov.
- införa en mer systematisk utvärdering av samordningsarbetet med övriga grävande aktörer i syfte att säkerställa att arbetet på ett effektivt sätt bidrar till planering och genomförande av gatu- och vägunderhållet.

2022-11-18

Lena Salomon

Caroline Liljebjörn

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 28 januari 2022. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Äldrenämnden

Rapport

Handläggare:

Maris Rasul

Kommunfullmäktige

Rapportering till kommunfullmäktige av ej verkställda gynnande beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) kvartal 3 2022

Kommuner har jämlikt 16 kap. 6 f - h §§ SoL skyldighet att rapportera beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader eller där avbrott i verkställigheten överstiger tre månader till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige.

Ansvarig nämnd ska varje kvartal till kommunfullmäktige rapportera antalet gynnande sådana beslut enligt SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. I rapporten ska anges vilka typer av bistånd besluten avser och hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut.

Uppgifterna i rapporten ska vara avidentifierade och inte kunna härledas till enskild person.

Det ska dock framgå hur stor del av besluten som gäller kvinnor respektive män.

Föreliggande rapport avser perioden 1 juli till och med 30 september 2022.

Antal beslut som inte verkställts inom tre månader under perioden var 31, varav 20 beslut gällde kvinnor och 11 beslut gällde män.

Anledningen till att besluten inte verkställdes var:

- Specifika önskemål (6 ärenden)
- Medverkar inte till verkställighet (8 ärenden)
- Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden (2 ärenden)
- Tackat nej med anledning av tveksam till beviljat bistånd/insats (4 ärenden)
- 6 ärenden som tidigare rapporterats som ej verkställda har verkställts
- 5 ärenden har avslutats utan verkställighet.

Största enskilda grupp som inte fått sina beslut verkställda i tid är kvinnor som väntar på särskilt boende, där 67 procent har väntat mer än tre månader.

Äldrenämnden har i bifogad rapport (bilaga 1) sammanställt alla gynnande beslut som den 30 september 2022 ej hade verkställts inom tre månader.

Eva Christiernin
Ordförande

Peter Jernberg
Nämndsekreterare

Bilagor

- Bilaga 1 a, Sammanställning av ej verkställda SoL-beslut kvartal 3 2022
- Bilaga 1 b, Tid för verkställighet kvartal 3 2022

Bilaga 1a Sammanställning av ej verkställda SoL-beslut kvartal 3 2022**Tabell 1. Total antal ej verkställda SoL-beslut som rapporteras till IVO**

Kön	Q4, 2021	Q1, 2022	Q2, 2022	Q3, 2022
Män	17	13	12	11
Kvinnor	23	17	28	20
Summa	40	30	40	31

Kommentar till tabell 1: Siffrorna avser beslut där det gått mer än tre månader sedan beslutsdatum eller avbrottsdatum, och som därmed rapporteras till IVO. Detta avser beslut som fattats eller där avbrott skett under perioden 1 juli-30 september eller tidigare. Fördelningen är 35% män och 65% kvinnor.

Tabell 2. Antal ej verkställda SoL-beslut

Kön	Q 4, 2021	Q 1, 2022	Q 2, 2022	Q 3, 2022
Män	8	5	5	7
Kvinnor	10	9	17	13
Summa	18	14	22	20

Kommentar till tabell 2: Siffrorna avser ej verkställda beslut, för dem som väntat längre än tre månader på verkställighet. Av dem ej verkställda beslut avser 35% män och 65% kvinnor. Insatser där beslut inte blivit verkställda är särskilt boende (15 ärenden), dagverksamhet (3 ärenden), kontaktperson och ledsagning (1 ärende var).

Tabell 3. Antal verkställda SoL-beslut

Kön	Q 4, 2021	Q 1, 2022	Q 2, 2022	Q 3, 2022
Män	4	8	7	2
Kvinnor	8	5	9	4
Summa	12	13	16	6

Kommentar till tabell 3: Siffrorna avser verkställda beslut, för dem som väntat längre än tre månader på verkställighet. Av de verkställda besluten avser 33% män och 67% kvinnor. Insatser där beslut blivit verkställda är särskilt boende (4 ärenden) och dagverksamhet (2 ärenden).

Tabell 4. Antal avslutade ej verkställda SoL-beslut

Kön	Q 4, 2021	Q 1, 2022	Q 2, 2022	Q 3, 2022
Män	5	0	1	2
Kvinnor	5	3	3	3
Summa	10	3	4	5

Kommentar till tabell 4: Siffrorna avser avslutade ej verkställda beslut, för dem som väntat längre än tre månader på verkställighet. Av de verkställda besluten avser 40% män och 60% kvinnor. Insatser där beslut blivit avslutade är dagverksamhet och växelvård (2 ärenden var) och särskilt boende (1 ärende).

Tabell 5. Beviljade SoL-beslut som ej verkstälts inom tre månader, 30 september 2022 (Q3)

SoL-insatser	Antal män	Antal kvinnor	Total
Dagverksamhet SoL	2	1	3
Kontaktperson SoL	0	1	1
Ledsugning SoL	0	1	1
Parboende på särskilt boende SoL	0	0	0
Särskilt boende SoL	5	10	15
Växelvård SoL	0	0	0
Summa	7	13	20

Tabell 6. Orsaker till att beslut ej verkstälts inom tre månader, 30 september 2022 (Q3)

SoL-insatser	Specifika önskemål	Medverkar inte till verkställighet	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder	Saknar plats	Tackat nej, tveksam till beviljad insats
Dagverksamhet SoL		2	1		
Kontaktperson SoL		1			
Ledsugning SoL		1			
Parboende på särskilt boende SoL					
Särskilt boende SoL	6	4	1		4
Växelvård SoL					
Summa	6	8	2	0	4

Kommentar till tabell 6: IVO:s förändrade insamling av uppgifter möjliggör tydligare redovisning av orsaker till att beslut ej verkstälts. Specifika önskemål om verkställighet kan avse såväl tidpunkt för uppstart av insatsen, som specifika önskemål om personal, utförare, boende osv. Att brukaren inte medverkar till verkställighet kan innebära att det inte går att få kontakt med brukare eller företrädare, att brukaren inte kommer till inbokade möten, inte lämnar ut nycklar, inte öppnar dörren, behöver motiveras för att ta emot insatsen.

Bilaga 1b Tid för verkställighet kvartal 3 2022

Sammanställning väntetid per insats

Dagverksamhet Sol

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2022-03-21		Tackat nej med anledning av tveksam till beviljat bistånd/insats		2022-09-30	6,4
Kvinna	2022-02-11		Saknar plats	2022-09-19		7,3
Man	2022-06-01		Medverkar inte till verkställighet			4,0
Man	2022-03-14		Saknar plats	2022-09-07		5,9
Kvinna	2022-02-08		Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			7,8
Kvinna	2022-03-15		Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden		2022-07-06	3,8
Man	2022-05-30		Medverkar inte till verkställighet			4,1

Kontaktperson SoL

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2022-03-30		Medverkar inte till verkställighet			6,1

Ledsagning SoL

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Kvinna	2022-03-16		Medverkar inte till verkställighet			6,6

Särskilt boende SoL

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man	2022-05-04		Tackat nej med anledning av tveksam till beviljat bistånd/insats			4,9
Man	2022-05-09		Medverkar inte till verkställighet			4,8
Kvinna	2022-06-13		Önskar specifikt boende			3,6
Kvinna	2021-03-30		Medverkar inte till verkställighet			18,3
Kvinna	2022-06-10		Tackat nej med anledning av tveksam till beviljat bistånd/insats			3,7
Kvinna	2021-12-30		Medverkar inte till verkställighet			9,1
Kvinna	2022-06-01		Önskar specifikt boende	2022-09-15		3,5
Man	2022-04-19		Tackat nej med anledning av tveksam till beviljat bistånd/insats			5,4
Kvinna	2021-10-14		Medverkar inte till verkställighet	2022-07-15		9,1
Man	2022-03-17		Tackat nej med anledning av tveksam till beviljat bistånd/insats	2022-08-16		5,0
Man	2022-04-28		Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden			5,1
Kvinna	2022-02-18		Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden	2022-08-18		6,0
Kvinna	2022-04-28		Önskar specifikt boende			5,1
Kvinna	2022-03-30		Medverkar inte till verkställighet		2022-09-15	5,6
Kvinna	2022-03-24		Medverkar inte till verkställighet			6,3
Kvinna	2022-02-18		Önskar specifikt boende			7,4
Kvinna	2022-02-08		Tackat nej med anledning av tveksam till beviljat bistånd/insats			7,8
Kvinna	2022-01-28		Önskar specifikt boende			8,1
Kvinna	2022-06-10		Önskar specifikt boende			3,7
Man	2022-03-09		Önskar specifikt boende			6,8

Växelvård SoL

Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Orsak till ej verkställt	Verkställighet	Avslut utan verkställighet	Månader ej verkställt
Man	2022-06-13		Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden		2022-09-16	3,1
Man	2022-02-24		Tackat nej med anledning av tveksam till beviljat bistånd/insats		2022-07-15	4,7